БЎТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 8 (18.186). • 10 январь 1982 йил, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

ШЎРТАН ГАЗ КОМПЛЕКСИ ҚУРИЛИШИДА

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ КУНЛАР

Қарши дашти ер ости хазиналарини ўзлаштирувчилар меҳнатда янги ғалабага яқинлашиб қолдилар — Шўртан газ комплексининг иккинчи навбати қурилиши жадал суръатлар билан давом этмоқда. «Мубарекгазпромстрой», «Средазнефтегазмонтаж» трестларининг, бошқа қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари Муборакдаги катта-катта қувватларни муддатидан илгари ишга тушириб бўлгач, ўзларининг энг яхши бригадаларини, қудратли машина-механизмларини Шўртанга юбордилар. Шу туфайли қурилиш ишлари жуда жадаллашиб кетди.

Бу ерда ёқилғи қазиб олишни йилига тўрт миллиард кубометрдан саккиз миллиард кубометрга етказиш имконини берадиган комплекснинг иккинчи навбати кўпдан кўп иншоотларни ўз ичига олади. Ўнта янги кон қудуқ ёздаёқ пармаланиб, ишлатиш учун шай қилиб қўйилган эди. Газни дастлабки тайёрлаш қурилмалари монтаж қилинди: Бу ерда газ йўл-йўлакай аралашиб чиқадиган қум ва камежфовотдан тозаланиб, қимматли суюқ маҳсулот — конденсатга айланади. Энди монтажчилар асосий куч-ғайратларни бош иншоотларга қаратдилар. Газ комплексининг иккинчи навбати газ таркибидаги олтингугуртни ажратиб оладиган, газни қуритадиган, уни лозим даражадаги ҳароратга ва босимга етказиб, транспорт магистралига жўнатадиган бутун бир заводдан иборат.

А. Каткевич бошлиқ монтажчилар бригадаси қувурларни графикдан илдамроқ туташтирмоқда — сепараторларни ва иссиқлик айирбошлаш қувурларини бирбири билан улаб, турли диаметрдаги ўнлаб магистралларни унга пайванд қилмоқда. А. Латипов бригадаси паст ҳароратли сепарация қурилмасини жадал суръатлар билан монтаж қилмоқда. Муборак заводининг учинчи навбатини қуришда орттирилган тажриба, металл конструкциялар ва аппаратларни йириклаштириб йиғиш методи бу ерда иш бермоқда.

Комплексни ишга тушириш ва созлаш ходимлари монтажчилар билан ёнма-ён меҳнат қилмоқдалар. Улар баҳайбат иссиқлик ўтказгичлар, обсорберлар, насослар, регенераторлар ва бошқа жуда мураккаб асбоб-ускуналар, контрол-ўлчов приборлари, автоматика воситалари қандай йиғиб, пайванд қилинганлиги сифатини синчиклаб текширмоқдалар.

«Ишга туширилсин!» деган команда янграйдиган соатга жуда оз вақт қолди. Газ йўлини тўсиб турган тўғонлар очиб юборилган ҳамоноқ газ жуда зўр босим остида ер ости хазиналаридан отилиб чиқиб, янги тозалаш қурилмаларига, сўнгра эса Ўрта Осиё газ қувурлари системасига, саноат корхоналарига, электр станцияларга, хонадонларимизга йўл олади.

Шўртанда қоладиган ходимларнинг иши унчалик кўп бўлмайди. улар фақат комплекс ишини кузатиб турадилар, холос. Қурувчилар билан монтажчилар эса кўпини майдончаларга ўтиб ишлай бошлайдилар, чунки улар комплекснинг учинчи, тўртинчи, бешинчи навбатларини барпо этишлари лозим... Бу ерда, Қаршининг ёнгинасида Ўзбекистоннинг энг катта ёқилғи-энергетика базаси жойлашади. Ҳозирнинг ўзидаёқ текшириб аниқланган Шўртан газининг запаслари ярим триллион кубометрдан ортади. Геологлар эса газ хазинасининг туҳфаси бундан ҳам катта, демоқдалар.

В. ШУМАЙЛОВ,
А. СКОРОБОГАТОВ,
ЎзТАГ мухбирлари.
Шўртан, Қашқадарё области.

СССР 60

ЗАФАРЛАРИМИЗ — ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА!

ЯНГИ МАРРАЛАР

ЧИРЧИҚДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ВА МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ «ЭЛЕКТРОХИМПРОМ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1982 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг 1981 йил ноябрь Пленуми қарорларидан руҳланган Чирчиқдаги «Электрохимпром» бирлашмасининг меҳнаткашлари ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу пленумда сўзлаган нутқидаги қоидалар ва хулосаларга амал қилиб, ўн биринчи беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш учун, шунингдек СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига мусобақалашиб, 1982 йил учун ўз зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар:

Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш давлат плани 30 декабрда бажарилади, пландан ташқари 800 минг сўмлик маҳсулот, 5 минг тонна аммиак, 40 минг тонна минерал ўғит, шу жумладан келгуси йил ҳосили учун 20 минг тонна ўғит ишлаб чиқарилади, планга қўшимча равишда 300 минг сўмлик фойда олинади.

Қувватларни ўзлаштириш ҳисобига капролактам ишлаб чиқариш 1981 йилга нисбатан 28,6 процент кўпайтирилади.

Меҳнат унумдорлигини амалда 1981 йилда эришилган даражага нисбатан 20.5 процент оширишга эришилади. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстиришнинг 95 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилади.

Иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, ишлаб чиқаришни интенсивлашни жадаллаштириш юзасидан партия ўртага қўйган вазифани бажара бориб, янги техника ва илғор технологияга оид 18 та тадбир амалга оширилади ва бунинг ҳисобига бир йилда 450 минг сўм пул тежаб қолинади.

Камида 450 та рационализаторлик таклифи ва ихтиро жорий этилади ва бундан йилига 250 минг сўм миқдорида иқтисодий самара олинади.

Коллективнинг куч-ғайратини моддий ва техника ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланишга сафарбар этиб, нормада белгиланганига нисбатан камида 15 миллион киловатт соат электр энергия, 5 минг гигакалория иссиқлик энергияси, 300 тонна шартли ёқилғи, 100 минг сўмлик хом ашё ва материал тежалади.

2110 кишининг малакаси оширилади ва уларга иккинчи касблар ўргатилади, 510 нафар янги ишчи тайёрланади, бирлашма ходимларидан 1900 киши сиёсий ва иқтисодий ўқишга жалб қилинади.

Коллективни социал ривожлантириш комплекс планини амалга ошира бориб, 6 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилади.

«Электрохимпром» бирлашмасининг коллективи республиканинг барча химикларини КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди қарорларини бажаришга муносиб ҳисса қўшишга, ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йили планларини муваффақиятли бажариш ва СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақани авж олдиришга чақиради.

Социалистик мажбуриятлар «Электрохимпром» бирлашмаси цехлари ва корхоналари меҳнаткашларининг йиғилишида муҳокама этилиб қабул қилинган.

«ТАШКЕНТХЛЕБ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1982 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

«Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошира бориб, ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили — 1981 йил учун белгиланган план-топшириқларини ва олинган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Қўшимча равишда 650 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди, ҳамма техникавий-иқтисодий кўрсаткичлар бажарилди.

КПСС Марказий Комитети 1981 йил ноябрь Пленуми қарорларидан руҳланган ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумдаги нутқида ўртага қўйилган вазифалардан илҳомланган «Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи 1982 йил учун қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қиладилар:

Йиллик план муддатидан илгари, 22 декабргача бажарилади ва пландан ташқари 735 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

Янги техникани, технологияни жорий этиш ҳамда ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва механизациялаш топшириқлари ортиғи билан бажарилиб, шу асосда меҳнат унумдорлиги планга нисбатан 1.7 процент оширилади, ишлаб чиқариш ҳажмини ўстиришнинг ҳаммаси шу йўл билан таъминланади.

Ташкилий-техникавий тадбирларни жорий этиш ҳисобига майда нон ишлаб чиқариш 90 процентга, майда оби нон ишлаб чиқариш 80 процентга етказилади, бойитувчи моддалар ва сут зардоби қўшилган нон ишлаб чиқариш 1.5 баравар кўпайтирилади, унни қоп-қопсиз ташиш ҳажми 70 процентга етказилади. Маҳсулотнинг тўртта янги тури: 240 граммли 1-нав оби нон, 500 граммли оқсилли нон, «Тошкент совғаси» пряниги, сули печеньеси ишлаб чиқариш ўзлаштирилади. Иккита механизациялаштирилган поток линия, шу жумладан сули печеньеси ва оқсилли буғдой нони ишлаб чиқарувчи линия жорий этилади.

Хом ашё ва материалларни, ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаб-тергаб сарфлаш иши кучайтирилади. 50 тонна ун, 100 тонна ёқилғи ва 30 минг киловатт-соат электр энергияси тежаб қолинади.

Рационализаторлар ва ихтирочиларнинг ижодий активлиги оширилади, йилига 20 минг сўмдан кўпроқ иқтисодий наф берадиган 18 рационализаторлик таклифи ишлаб чиқаришга жорий этилади.

Ишлаб чиқаришдаги чиқимларни камайтириш ва иш унумини ошириш ҳисобига пландан ташқари 50 минг сўм фойда олинади.

Мамлакатнинг илғор корхоналари ташаббусини қўллаб-қувватлаб, СССР ташкил этилган куннинг 60 йиллиги шарафига «Ташкентхлеб» бирлашмасининг 1 ва 5-заводлари ўн биринчи беш йилликнинг икки йили планини муддатидан илгари — 10 декабргача бажариш мажбуриятини олди.

525 нафар ходимнинг малакаси оширилади, 420 киши сиёсий ва иқтисодий таълим шохобчасидаги ўқишга жалб этилади.

Ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш мақсадида икки минг парранда боқиладиган ферма қурилади.

«Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари республика озиқ-овқат саноати бирлашмалари корхоналари ва ташкилотлари коллективларини 1982 йилги план топшириқларини ва умуман беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада кенг қулоч ёздиришга чақирадилар ҳамда КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартияси XX съезди қарорларини бажариш учун ўзларининг бутун куч, билим ва тажрибаларини ишга соладилар, озиқ-овқат программасини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшадилар, деб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ваъда берадилар.

Социалистик мажбуриятлар бирлашма коллективларининг йиғилишларида муҳокама этилиб, қабул қилинган.

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

8 январь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико Совет Иттифоқига визит билан келган Мальта республикасининг ташқи ишлар министри А. Шеберас Тригона билан суҳбатлашди.

Министрлар актуал халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олиш чоғида дунёдаги вазият кескинлашиб кетганлиги муносабати билан ташвиш билдирдилар ва уни соғломлаштириш, кескинликни юмшатиш сиёсатини саклаб қолиш, давлатларнинг бошқа мамлакатлар ички ишларига аралашувига йўл қўймаслик, халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш керак, деган фикрни изҳор қилдилар. Шу муносабат билан А. А. Громико Совет Иттифоқининг Л. И. Брежнев олға сурган янги таклифлари, яъни Европада ядро қуролларини тугатиш ва ҳарбий қарама-қарши туриш даражасини пасайтириш тўғрисидаги таклифлари алоҳида аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

А. Шеберас Тригона айтдики, Мальта ҳукумати бетарафлик ва қўшилмаслик сиёсатига муттасил амал қилиб, Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга кўмаклашиш учун куч-ғайрат сарфлайверади.

Министрлар кейинги вақтларда икки томонлама Совет — Мальта муносабатлари қулай тарзда ривожланиб яхши истиқболларга эга эканлигини мамнуният билан қайд этдилар.

Суҳбат дўстона, амалий вазиятда ўтди.

А. А. Громико А. Шеберас Тригона шарафига нонушта зиёфат берди.

Зиёфат вақтида А. А Громико билан А. Шеберас Тригона дўстона қадаҳ кўтариб, нутқ сўзладилар.

* * *

Шу куни СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев билан А. Шеберас Тригона ўртасида суҳбат бўлиб ўтди. Иккала мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди. (ТАСС).

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

ЭЛ ҚИЗИ

Янги йил байрами арафасида Маъмура Мирзойирова 1983 йил ҳисобига иш бошлади. Съездлар йилида тайёрлаган барча маҳсулотлари биринчи сортларга қабул қилинди.

Ўша куни уни дастгоҳлар ёнида учратиб, меҳнатдаги катта ютуғи билан табрикладик.

— Аҳдга вафодорлик — биз, тикувчиларнинг муқаддас шиори. СССР 60 йиллигини беш йилликнинг учинчи йили план-топшириқларини бажариш билан кутиб олишга сўз берганман. Сўзимнинг устидан чиқиш учун барча имкониятларимни ишга соламан, дастгоҳларимни ҳар қачонгидан унумлироқ ишлатишга ҳаракат қилмоқдаман.

Маъмура — эл қизи. Уни кўрган, лекин гаплашиб суҳбатлашмаган киши бу серғайрат қиз қалбида шунчалик ўт борлигини тасаввур этиши қийин. Ҳолбуки, ундаги ишга иштиёқ бурчга садоқат қирралари шу идоққика сезилиб турибди. Унинг Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида катта обрў-эътибор топганлиги ва мусобақада пешқадамлик қилаётганлиги боиси ҳам шунда.

Суратда: чевар М. Мирзойирова.

А. Тўраев фотоси.

мусобақа кундалиги

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИДАГИ ДАСТЛАБКИ ОБЪЕКТ

Хива районидаги Энгельс номли колхозда қурилган янги мактаб йилнинг биринчи объекти бўлди. Уни «Хоразмколхозстрой» тресги Хива механизациялашган колоннасидан республикада хизмат кўрсатган қурувчи Ражаб Рўзметов бригадаси фойдаланишга топширди. Коллектив ана шу ўрта мактабни муддатидан анча илгари қуриб, икки йиллик топшириқни бажарди.

Р. Рўзметов — ўтган йили республикада бошланган ўнбешлар ташаббуси издошларидан бири. Унинг бригадаси Фрунзе номли колхозда консерва заводини муддатидан илгари қуриб бўлди, пландаги битта уй ўрнига иккита кооператив уйни, ишлаб чиқариш аҳамиятига ва маиший аҳамиятга эга бўлган бир неча объектни қуриб битказди. Коллектив беш йилликнинг дастлабки кунларидан бошлабоқ, трест бўлинмалари ўртасида муддат бўйича, шунингдек иш сифати бўйича олиб борилаётган мусобақада пешқадамлик қилмоқда.

Коммунист Ражаб Рўзметов бригадаси область қишлоқ қурувчилари орасида биринчи бўлиб, хўжалик ҳисоби усулида ишлай бошлади. Иш вақтининг ҳар бир минутидан самарали фойдаланиляпти. Буларнинг ҳаммаси графикдан анча ўзиб ишлашга имкон беради.

Ҳозир илғор коллектив ССР Иттифоқининг 60 йиллигигача беш йиллик тўрт йили планини бажаришдан иборат янги маррани белгилаб олди.

МУРАББИЙ ИБРАТИ

Карбюраторларни ремонт қилувчи слесарь Мавлон Уролов беш йилликнинг икки йили программасини муддатидан илгари бажарди.

Мавлон Сирдарё область, Комсомол районидаги Аҳмедов номли совхоз устахонасида ҳар куни олтитагача карбюраторни ремонт қилади. Барча буюмлар аъло баҳо билан қабул қилинмоқда. М. Уролов электр пайвандчи, токарь, аккумуляторчи, темирчи, фрезерчи касбларини жуда яхши эгаллаб олган. У кўпгина рационализаторлик таклифларини киритди.

Мавлон Уролов СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигигача тўрт йиллик планни бажариш мажбуриятини олди. Янги йил Мавлон учун муҳим воқеа билан бошланди: яқиндагина ўрта мактабни битириб, бу ерга ишга келган унинг икки шогирди — К. Эшмоков билан А. Ҳолиқов мустақил ишлай бошлашди. Улар ремонт қилиш соҳасидаги мураккаб ишларни бемалол бажармоқдалар. Уларнинг мураббийси — қўли гул уста ёш ишчиларни тарбиялашда куч-ғайратини аямади.

СЎНГГИ СОАТДА

ЭРОН ОЛИЙ МАРТАБАЛИ РУҲОНИЙЛАРИНИНГ БАЁНОТИ

ТЕҲРОН, 9 январь. (ТАСС). Теҳрон радиоси Эроннинг олий мартабали руҳонийлари баёнотини эшиттирди. Баёнотда Америка империализм ва сионизмининг қўпорувчилик ҳамда агрессив ҳаракатлари кучайиб бораётган бир шароитда Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари халқларини жипслаштириш зарурлиги таъкидланади. Баёнотда Қўшма Штатлар ўз мақсадларига эришиш учун қўғирчоқ Исроилдан кенг кўламда фойдаланаётганлиги айтилади. Ҳозирги вақтда америкалик хўжайинлар раҳбарлик қилаётган Тель-Авив араб халқларига қарши тобора янги-янги жиноятлар қилмоқда. Жумладан Исроил ҳарбийларининг Ливан жанубидаги иғвогарликлари тўхтовсиз давом этмоқда. Сурияга қарашли Жўлан тепаликлари қўшиб олинди. Исроил босқинчилари фаластинликларнинг қишлоқларини вайрон қилиб, Фаластиндаги араб халқига қарши жабр-зулм сиёсатини ўтказмоқдалар. Қўшма Штатларнинг агентлари Эронга ва Форс кўрфазидаги бошқа давлатларга қарши қўпорувчилик ишларини кучайтирмоқдалар. Баёнот охирида АҚШ империализмига ва Исроилнинг ҳукмрон сионист доираларига қарши курашни кучайтиришга даъват этилади.

Г.-Ю. ВИШНЕВСКИЙНИНГ АЙТГАНЛАРИ

БОНН, 9 январь. (ТАСС). Германия социал-демократик партияси раисининг ўринбосари Г.-Ю. Вишневский Ғарбий Германия телевидениеси орқали гапириб, бундай деди: «ГФР билан АҚШ ўртасида жуда катта фарқ бор. Биз ташқи савдо-сотиққа АҚШдан кўра анча кўпроқ даражада қараммиз. Шу сабабли биз ўз манфаатларимиз тўғрисида ўйлашимиз керак».

Ганноверда чиқадиган «Нойе прессе» газетаси бундай деб уқтиради: «АҚШ Ғарбий Европа мамлакатларини доимий овозга эга бўлмаган шериклар деб ҳисоблаб, уларнинг фикрини инобатга олмас экан, доимий ихтилофлар келиб чиқаверади, кейинги ҳафталарда биз мана шундай ихтилофларнинг шоҳиди бўлдик. Америкаликлар европаликларнинг Вашингтон сиёсати тўғрисидаги мунозарасини Америкага қарши кайфият деб ҳисоблайверар эканлар, улар тобора кўпроқ яккаланиб қолаётганликлари учун ўзлари айбдор бўладилар». Европаликлар, деб таъкидлайди газета, «энди ёш бола эмаслар, улар билан ҳеч бўлмаганда маслаҳатлашиб иш тутиш зарур».

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми хўжалик органларида кўп йил ва самарали ишлаганлиги, Қорақалпоғистон АССРда шоликор совхозларни барпо этишга катта ҳисса қўшганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан «Главсредазирсовхозстрой»га қарашли «Каракалпакирсовхозстрой» территориал бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Жақсилик Полвоновни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ЯНГИ ЙИЛНИНГ ШАХДАМ ОДИМЛАРИ

1982 йил юксак меҳнат кўтаринкилиги вазиятида бошланиб кетганига ўн кун бўлди. Янги йилнинг ҳар бир кунини зарбдор меҳнат билан нишонлаш, СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш, қабул қилинган социалистик мажбуриятларни ортиғи билан бажариш учун мусобақа ажойиб самаралар бермоқда.

— Янги йилнинг дастлабки кунларида сиз ишлаётган коллектив аъзолари қандай натижаларга эришдилар? — Мухбиримизнинг ана шу саволига жойлардан қуйидаги жавоблар олинди:

ПЛАНГА ҚЎШИМЧА МАҲСУЛОТЛАР

Б. ИДРИСХЎЖАЕВ,

«Ташсельмаш» заводининг пайвандчилар бригадаси бошлиғи

— Корхонамиз коллективи пахтачиликни механизациялашга муносиб ҳисса қўшишга даъват этилганлигини жуда яхши билади. Машинасозларимиз СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун 1982 йилнинг дастлабки кунлариданоқ зарбдорларча меҳнат қилиш мусобақасини авж олдириб юбордилар. Беш йиллигимизнинг иккинчи йили бошланганидан буён корхонамиз коллективи ҳар куни планга қўшимча тарзда ўртача иккитадан пахта териш машинаси тайёрлаб чиқаришга муваффақ бўляпти.

Кейинги икки кун ичида заводда 78 та пахта териш машинаси тайёрланди. Бундан ташқари қишлоқ хўжалиги машиналари учун 116 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилди. Бу эса топшириқдагидан 13 минг сўмлик зиёддир. Халқ истеъмол буюмлари тайёрлайдиган цехларимизда пландан ташқари 5 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Шу икки куннинг ўзида планлаштирилганидан 90 минг сўмлик кўп товар маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Корхонамизнинг ҳар бир ишчиси ва мутахассиси бу йилги режаларни муваффақиятли адо этиш учун бутун куч ва имкониятларини сафарбар этиб, ҳар куни пландан ташқари маҳсулот тайёрлашга эришяпти.

СМЕНАДА 1,5—2 НОРМА

С. НИШОНОВ,

Қувасой цемент комбинатининг тажрибали ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

— Комбинатимизда «СССРнинг 60 йиллигига — 60 ҳафталик» шиори остида меҳнат қилувчи зарбдорлар сафи кенгайиб боряпти. Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ мусобақадошлар даврасига кўплаб комсомол-ёшлар ҳам қўшилдилар. Улар корхонадаги энг илғор ишчиларнинг бой тажрибаларини қунт билан ўрганиб, ўз касб маҳоратларини ошириб бормоқдалар. Бу эса ишлаб чиқаришда юксак натижаларга эришилишига имкон бермоқда.

А. Ҳошимов, М. Миронов, К. Никитин каби ўнлаб ёш ишчилар ўз имкониятлари ҳамда тажрибаларига асосланиб, 1982 йил топшириқларини муддатидан илгари — 7 ноябргача бажаришга қарор қилдилар. Улар ана шу юксак социалистик мажбуриятларига яраша баракали меҳнат қилиб, ишлаб чиқаришда яхши натижаларга эришаётирлар. Ана шу ёшлар бугунги кунда февраль ойининг охирги кунлари ҳисобига маҳсулот тайёрлашяпти.

Бинокорлик объектларини қурилиш нони — цемент билан узлуксиз таъминлаш учун барча куч ва имкониятлар сафарбар қилинмоқда. Тажрибали ишчилар билан ёнма-ён меҳнат қилаётган кўплаб ёшлар янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ сменада 1,5—2 норма бажариш ҳаракатини авж олдириб юбордилар.

ГРАФИКДАН ЎЗИБ

В. ЦИМБАЛ,

Термиз дарё портининг механизатор-докерлар бригадаси бошлиғи

— Мамлакатимизнинг жанубидаги халқаро дарё порти коллективи ўз зиммасига қабул қилган 1982 йил мажбуриятларини шараф билан бажариш учун ҳар бир кунни зарбдорларча нишонламоқда. Ўтган ҳафтада дарё порти коллективи Афғонистонга зарур юклар ортилган дастлабки баржалар карвонини жўнатди. «Брест» ва «Шайдаков» теплоходлари белгиланган манзилларга икки мартадан бориб келишга улгурдилар.

Шуниси қувончлики, теплоходларнинг экипажлари ҳар бир рейсда ёнилғи тежаб, йўлни графикда белгиланганидан анча тез босиб ўтишга эришдилар. Дарёчилар ҳар бир рейсда пландан ташқари халқ хўжалик юкларини ортиб жўнатишга, транспорт воситаларининг юк тортиш қувватидан самарали фойдаланишга эришмоқдалар. Ҳозирнинг ўзидаёқ пландан ташқари юзлаб тонна халқ хўжалиги юклари манзилларга етказиб берилди.

ПУДРАТ УСУЛИНИНГ ШАРОФАТИ

К. КАРИМОВ,

Қашқадарё «Облколхозстрой» трестининг Ғузордаги колхозлараро механизациялашган колоннаси бригада бошлиғи

— Ўтган йилларнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, илғор усулларга амал қилиш қурилиш ишлари суръатини жадаллаштиришга катта мадад бермоқда. Бунда мен мамлакатимиз миқёсида довруғ қозонган уста бинокор Николай Злобин усули — бригада пудрати усулининг афзалликларини назарда тутмоқдаман. Бригадамиз коллективи бинокорликда шу усулда ишлашга ўтганидан буён кооператив тартибда барпо қилинаётган уй-жой бинолари қурилиши жадаллашди, бинокорларнинг меҳнат унумдорлиги ва моддий манфаатдорлиги ҳам ортди.

Беш йилликнинг иккинчи йили бошланган шу кунларда бригадамиз меҳнат аҳли Ғузор районининг «Партия XXII съезди» совхозида қурилаётган кооператив уй-жой биносини белгиланганидан бир ой илгари фойдаланишга топширишга муваффақ бўлди.

Бригадамизнинг аҳил коллективи меҳнат соҳасида 1982 йилни бундан бир неча ой аввал кутиб олган эди. Илғор иш усулларига амал қилиш, бригада пудрати тажрибасини кенг қўллаш туфайли уй-жой қурилиши суръатлари муттасил жадаллаштириляпти. Янги йилда ҳам пудрат усулининг талабларига қатъий амал қиламиз.

РАСМИЙ АХБОРОТ

ЎРИНДОШЛИК ТЎҒРИСИДА

Ходимларнинг меҳнат унумдорлигини ўстиришни тезлатишдан ҳамда белгиланган иш ҳажмини камроқ кишилар билан бажаришдан манфаатдорликларини кучайтириш мақсадида, шунингдек СССР Қонунлар мажмуаси нашр этилиши муносабати билан СССР Министрлар Совети «Касблар (мансаблар)даги ўриндошлик тартиби ва шартлари тўғрисида» қарор қабул қилди.

Қарорда касблар (мансаблар)даги ўриндошлик тартиби ва шартлари ҳамда вақтинча йўқ ходимларнинг вазифаларини бажариш тартиби ва шартлари тўғрисидаги ҳозир амалда бўлган кўпдан-кўп норматив қоидалар бирлаштирилган шунингдек меҳнатни ташкил этишнинг тегишли формаларини кенгайтиришга қаратилган қўшимча тадбирлар кўзда тутилади.

Қарорда, жумладан, одатда шу ходим (ишчилар, инженер-техник ходимлар хизматчилар ва бошқалар) тааллуқли бўлган ходимлар категорияси доирасидагина касблар (мансаблар)ни ўриндошлик йўли билан бажаришига рухсат этиш кўзда тутилган. Ишлаб чиқариш тармоқларида ходимлар турли категорияларига тааллуқли ходимларнинг, шунингдек халқ хўжалиги ноишлаб чиқариш тармоқларининг ҳамма ҳолларида касблар (мансаблар)ни иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари ҳамда СССР министрликлари, идоралари касаба союз ташкилотлари билан келишиб олган ҳолда тасдиқлаган касблар ва мансаблар рўйхатига кўра бажаришларига йўл қўйилади.

Касблар (мансаблар)даги ўриндошлик хизмат зонасини кенгайтириш ёки бажарилувчи иш ҳажмини оширганлик учун қуйидаги миқдорда қўшимча ҳақ тўлаш кўзда тутилган:

Ишлаб чиқариш тармоқларидаги ишчилар ва кичик хизмат ходимларига, шунингдек халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида юк ортиш-тушириш ишларида банд бўлган ишчиларга асосий иш бўйича тариф ставкаси (оклад)нинг 50 процентигача:

Ишлаб чиқариш тармоқларининг инженер-техник ходимлари ва бошқа мутахассисларига, шунингдек хизматчиларига ҳамда халқ хўжалиги ноишлаб чиқариш тармоқларидаги ходимлар ҳамма категорияларига — асосий иш бўйича тариф ставкаси (оклад)нинг 30 процентигача.

Вақтбай ишчилар ва кичик хизмат ходимлари ўзларининг асосий ишлари билан бирга ходимлар шу категорияларига тааллуқли (касал, отпускага чиққан, командировкага кетган ва бошқа сабаблар билан) вақтинча йўқ ходимларнинг вазифаларини бажарганликлари учун асосий иш бўйича тариф ставкаси (оклад)нинг 50 процентигача миқдорда қўшимча ҳақ тўлаш кўзда тутилган.

Касблар (мансаблар)даги ўриндошлик хизмат зонасини кенгайтирганлик ёки бажарилувчи иш ҳажмини оширганлик учун ходимлар сонини камайтириш ҳисобига олинган иш ҳақи фондини тежашдан тушадиган маблағлардан қўшимча ҳақ тайинлашда фойдаланиши мумкин.

Қарорда қўшимча ҳақ қайси категориядаги ходимларга (раҳбар составдаги бир қанча кишилар, шунингдек илмий-тадқиқот муассасаларининг илмий ходимлари, инженер-техник ходимлари бошқа мутахассислари ва хизматчилари, давлат ва хўжалик бошқармаси органларининг ходимлари) тааллуқли бўлмаслиги кўрсатиб ўтилади.

СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетига СССР Молия министрлиги ва ВЦСПС билан бирга шу қарорни қўллаш борасидаги инструкцияни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш вазифаси топширилди.

ТАБИАТНИ ҲАММА ЧОРАЛАР БИЛАН АСРАЙЛИК

СССР Министрлар Совети СССРнинг «Атмосфера ҳавосини қўриқлаш тўғрисида» ва «Ҳайвонот дунёсини қўриқлаш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги Қонунларига мувофиқ иккита қарор қабул қилди.

«Атмосферага булғайдиган моддалар чиқаришга йўл қўйиш мумкин бўлган нормалар ҳамда атмосферага зарарли физик таъсир нормалари тўғрисида»ги қарорда шу нормаларни ишлаб чиқиш, уларни келишиб олиш, тасдиқлаш ва амалга ошириш тартиби кўзда тутилади.

Атмосферага булғайдиган моддалар чиқаришга йўл қўйиш мумкин бўлган нормаларини СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ўзларига қарашли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар учун ишлаб чиқилишини таъминлаши ҳамда СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контроль қилиш давлат комитети билан СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг органлари тасдиқлаши белгилаб қўйилди.

Шу нормаларга риоя этилишини таъминловчи тадбирлар амалга оширилаётган даврда атмосфера ҳавосини булғайдиган стационар манбалари бўлган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар чиқарадиган шундай моддаларнинг вақтинча келишиб олинган норма лойиҳаларини ҳамда чиқазиладиган шундай моддаларни белгиланган нормага қадар босқичма-босқич камайтириб бориш планларини ишлаб чиқиб, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари билан келишиб олишлари ҳамда уни тасдиқлаш учун ўша органларга тақдим этишлари керак.

Умуман шаҳар, саноат райони ёки зонаси бўйича стационар манбаларнинг атмосферага булғайдиган моддалар чиқаришларини нормалаш ишларига умумий раҳбарлик СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контроль қилиш давлат комитети органлари билан биргаликда халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари зиммасида бўлмоғи керак.

«Балиқ запасларини қўриқлашни кучайтириш ва ҳаваскорлик ҳамда спорт балиқчилигини ташкил этишни яхшилаш юзасидан қўшимча чоралар тўғрисидаги қарорга кўра. СССР Балиқ хўжалиги министрлиги балиқ запасларини қўриқлаш, уни тиклаб туриш ва ундан рационал фойдаланиш соҳасидаги ишларини такомиллаштириш, қонунларга риоя этилиши устидан контролни кучайтириш ҳамда аҳоли ўртасида шу соҳадаги тушунтириш ишларини яхшилашга доир тадбирларни амалга ошириши шарт.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ана шу тадбирларни ўтказишда балиқни муҳофаза қилиш органларига зарур ёрдам беришлари лозим.

Қарорда, жумладан, балиқ хўжалиги сув ҳавзаларида объектлар қуриш, уларни реконструкция қилиш ва кенгайтиришда корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар балиқни муҳофаза қилиш органлари билан келишиб олган ҳолда балиқ запасларини сақлаш чораларини, тўғон қуришда эса сув омборларидан балиқ хўжалиги мақсадларида тўла фойдаланиш чораларини ҳам амалга оширишлари шартлиги кўзда тутилади.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига аҳолининг оммавий дам олиш формаларидан бири сифатида ҳаваскорлик балиқ ови ва спорт балиқ овини ривожлантириш масалаларига эътиборни кучайтириш, овчилар ва балиқчилар жамияти моддий-техника базасини мустаҳкамлаш таклиф этилди. Планларда балиқ урчитиш-мелиорация тадбирларини ўтказиш ҳамда шу жамиятларнинг маблағлари ҳисобига балиқ питомниклари, сунъий урчитиш жойлари, балиқчилик базалари, қайиқ станциялари, бошқа объектлар қуриш учун пудрат-қурилиш-монтаж ишларининг зарур лимитлари кўзда тутилмоғи лозим.

Овчилар ва балиқчилар жамиятлари балиқни муҳофаза қилиш органлари билан келишиб олган ҳолда ҳаваскорлик балиқ ови ва спорт балиқ ови мақсадларида ишлатилувчи ҳавзалар ва ҳавза участкаларидаги, балиқ запаслари қўриқланиши ва тикланиб туришини таъминловчи тадбирларни амалга оширишлари шарт.

Балиқни муҳофаза қилиш органларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тадбирлари ҳам белгилаб чиқилди.

БУТУНИТТИФОҚ КОММУНИСТИК ШАНБАЛИГИНИ ЎТКАЗИШДАН ТУШГАН МАБЛАҒЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

СССР Министрлар Совети 1981 йилнинг 18 апрелида Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигини ўтказиш натижасида олинган маблағлардан фойдаланиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Бу маблағларнинг:

116.9 миллион сўми — 1982—1985 йилларда 5.39 минг ўринли туғруқхоналар ва акушерлик-гинекология корпуслари, бир сменада 1.76 минг кишини қабул қиладиган хотин-қизлар консультациялари, шунингдек болалар касалхоналари ҳамда амбулатория-поликлиника муассасалари, болалар санаторийлари ва чақалоқхоналар қуришга;

110.2 миллион сўми — 1982—1983 йилларда 58.2 минг ўринли мактабгача болалар муассасалари қуришга;

15 миллион сўми — уруш ва меҳнат ветеранлари учун 1982—1985 йилларда касалхоналар, госпиталлар ва амбулатория-поликлиника муассасалари қуришга сарфланади. (ТАСС).

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА — МЕҲНАТ СОВҒАЛАРИ

Шу кунларда серқуёш республикамизнинг барча меҳнат коллективлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш йўлида зарбдорларча меҳнат қилишмоқда. Юзлаб бригадалар, меҳнат илғорлари бу юбилейгача ўз план-топшириқларини ортиғи билан бажаришга аҳд қилишган.

КАШТАЧИНИНГ ЮТУҒИ

Бухородаги зардўзлик буюмлари фабрикаси ишчиси Муҳаррам Ашурова юбилейга ўзига хос совға тайёрлади. У 1982 йилдаги дастлабки маҳсулотини «Раъно» деб атади. Бу маҳсулот тилла, кумуш ва турли хил иплардан тикилган. Шу билан бирга Муҳаррам ўзига хос рекорд қўйди. У бу ишни нормадагидек 23 соат ўрнига 17 соатда битирди.

Муҳаррам Ашурова корхонада авж олиб кетган «СССР 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта» шиори остида ўтаётган социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқда. Корхонанинг кўпгина ишчилари унинг изидан бормоқдалар. Маърифат Жўраева, Норжон Ғофурова, Фотима Аббосова, Ҳабиба Баҳромова сингари тажрибали ишчилар ўз нормаларини доимо ортиғи билан бажармоқдалар.

РЕЗЕРВЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

СССР 60 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга ҳаракат қилаётган Наманагандаги шойи газламалар комбинати ишчи-хизматчилари ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, маҳсулот сифатини кўтариш борасида катта ишларни амалга оширяшпти. Янги йилда корхонанинг 50 ишчиси янги дастгоҳларда ишлаяпти. Бу дастгоҳларнинг иш унуми илгариги агрегатлардан кўра бир ярим баравар юқори. Пардозлаш ишларида ҳам янги агрегатлар ўрнатилди. Бўёқ машиналарига ўрнатилган янги технологик цехлар ҳам тайёр газламаларнинг сифатли бўлишига хизмат қилмоқда.

Комбинатда ҳаммаси бўлиб 620 дона янги асбоб-ускуналар ўрнатилди. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра, эндиликда меҳнат унумдорлиги учдан бир баравар кўтарилади.

ҚИЗИЛҚУМДА ЕР ОСТИ МАГИСТРАЛИ

Қизилқумнинг жанубида жойлашган яйловларга ер ости сув магистрали ўрнатилди. Бу 30 километрли Саримой ер ости магистралидир. Эндиликда бу ерда Тўрткўл, Беруний ва бошқа районларнинг қоракўлчиликка ихтисослашган совхозлари қўйларини боқиш мумкин. Бу ердан Хоразм области хўжаликлари ҳам фойдаланишлари мумкин. Магистрал 32 минг гектар майдонни сув билан таъминлайди. Қурувчилар яна 82 километрли трубопровод қурилишини бошлаб юбордилар. Мелиораторлар СССР 60 йиллигигача магистралдаги ишларни тўла якунлаб, 75 минг гектар майдонга сув чиқаришга аҳд қилишди.

Янгийўл биохимия заводининг бир группа илғор ишчилари сўнгги йилларда эришган улкан меҳнат ютуқлари учун мамлакатимиз орден ва медаллари билан мукофотландилар. Улар орасида мусобақа пешқадамлари Дамир Аҳмедов билан Шуҳрат Тўйчиев ўртоқлар ҳам бор. Суратда: Коммунистик меҳнат зарбдорлари Д. Аҳмедов билан Ш. Тўйчиев ўртоқлар.

В. Сироткин фотоси.

ПЕШҚАДАМНИНГ АҲДИ

Бухоро область Қизилтепа районидаги «Маликчўл» совхозининг бош чўпони Латифжон Раҳмонов мана 20 йилдан ошдики, Ўртачўл массивида қоракўл қўйларини боқади. У совхознинг барча чўпонларига ўрнак бўлмоқда. Пешқадам чўпон 1981 йил социалистик мусобақасида ғолиб чиқди. У ҳар юз совлиқдан 171 тадан қўзи олди. Қоракўл тери, жун топшириш планларини ортиғи билан бажарди. Қўзиларнинг ярмидан кўпини ўстиришга қолдирди.

1982 йилда чўпоннинг режаси янада улкан. Л. Раҳмонов бу йил ҳар юз совлиқдан 185 тадан қўзи олишга аҳд қилган. Унинг мақсади—ўз отаридаги қўйлар сонини икки баравар ошириш. Л. Раҳмонов қишловни яхши ўтказяпти. Қарамоғидаги 700 қўйга икки йиллик озуқа тайёрлаб қўйган. Қўйлар тўқ иссиқ фермаларда боқиляпти. Бу Л. Раҳмоновнинг эзгу ниятни албатта рўёбга чиқишидан далолат беради.

АФСОНАЛАР ҲАҚИҚАТИ

Тақриз

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Туроб Тўла «Етти зоғора қиссаси»[1] номли янги насрий асарини эълон қилди. Ёшлар ва ўсмирларга мўлжалланган бу қисса катталар учун ҳам чуқур маънавий озиқ беради. Чунки, асарда ажойиб халқ афсоналари, латифа ва ҳикоятлари, ҳикоя ва ривоятлари орқали жуда кўп сабоқли ва салмоқли фикрлар олға сурилган. Қисса композицион қурилишига кўра анча жиддий бўлиб, воқеалар кетидан воқеалар ўзаро чамбарчас боғланиб боради. Ҳар бир жанр воситасида баён қилинган воқеалар асар бош қаҳрамони Тоштемир ва унинг буваси Бахшилла маҳсумнинг ҳаракати ва характерида ўз умумлашмасини топади. Автор ранг-баранг воқеа-ҳодисалар, афсона ва ҳақиқатларни ҳикоя қилиш орқали кечмишнинг яхши ва ёмон томонларидан сабоқ олишга даъват этади. «Ўтган кунингни унутма» қабилида фикр юритиш воситасида ҳозирги фаровон, бахтли ҳаёт қадрига етишга чорлайди. Яхши урф-одат ва удумларни ривожлантириб, ярамасларидан воз кечишга чақиради. Шу маънода қиссадаги ҳар бир ривоят, ҳикоят ёки ҳақиқатни кўздан кечирар эканмиз, улар бир-бирини тўлдиришга, яхлит ғоявий хулоса чиқаришга ундайди.

Асар воқеаси Тоштемир билан буваси Бахшилла маҳсумнинг Турбат сафаридан бошланади. Шу баҳонада автор жуда кўп гапларни айтиб ўтишга ҳаракат қилади. Айниқса, ўз қишлоғининг ажойиб одамлари, меҳнатсевар, ҳалол, пок, оқибатли авлодлари анъаналарини улуғлайди, улардаги чин инсонларга хос файз-таровват доимо адиб меҳрига ўраб берилади.

Китобдаги «Етти зоғора» афсонаси ҳам жуда қизиқ ва характерли, айни бир вақтда у асар номини ҳам тайин этади. Шунинг учун ҳам мазкур эртак бир қатор маърифий вазифани ўтайди. Унда аввало ўтмиш адабий-маданий меросга ҳурмат туйғуларини парвариш топтирилса, шу билан бирга Отойи каби дунёвий шоирлар ҳақида қўшимча маълумот берилади.

«Етим» номли чўпчакда яна ўзгача фалсафа, ўзгача бир ҳаётий сабоқ бор. Бу ўринда бир томондан боладаги етимлик ташвишлари кўрсатилса, яна бир ўринда

Етимнинг қушлар ва табиатга, одамларга бўлган раҳм-шафқати, меҳри, ботирлиги ардоқланади. «Отбоқар ва шаҳзода» ҳикоятида яна ўзгача фалсафа илгари сурилади. Унда отбоқар ва шаҳзода характери, интилиши мисолида чинакам инсоний дўстлик, вафодорлик ва муҳаббатга садоқат туйғулари камол топтирилади. Худди шу дўстлик ғояси кейинги «Дўнан» эртагида бошқача усулда намойиш этилади. Фақат одамлар ўртасидаги ўзаро дўстлик ва вафодорликка эмас, балки, инсон билан табиат ва ҳайвонот олами ўртасидаги муносабат, ҳамкорлик тарғиб этилади. Айниқса, дўнан отнинг таърифи мисолида ўзаро вафодорлик улуғланади. Худди шунга ўхшаш дидактика «Луқмони Ҳаким» афсонасида ҳам ўртага қўйилади. Агар мазкур афсонада табиатга ҳурмат ва эътибор, уни авайлаш масаласи Луқмони Ҳакимнинг ўғри фожиасида берилса, кейинги «Қиёмат қарз» ҳикоятида овчи билан Йўлбарс тўқнашувида одиллик, мардлик, ҳайвонот оламига эътибор, уларга ҳам эътибор билан муносабатда бўлиш ғоялари олға сурилади.

«Етти зоғора»да варақдан варақка, бобдан бобга афсонадан ҳақиқатга, ривоятдан ҳикоятга ўтган сари олам ва одам ҳақидаги фалсафа яна ҳам сирли ва чуқур бўлиб боради. Уларнинг ҳар бири шоирона поэтик оҳангда товланиб туради. Айни чоғда Турбат чўпчакларни, эртак ва ривоятларининг ўзига хос майин, залварли, гоҳ ғамгин, гоҳ мардонавор, гоҳ ўкинч, гоҳ шодон руҳи қиссага алоҳида бир файз ҳам бағишлаб туради. Айниқса, қиссада одамийлик, чин инсонлик, маънавий-ахлоқий поклик ва меҳнатсеварлик, ўз юртига, элига, дўстига вафодорлик ва меҳр туйғуларини парвариш этиш ғояси адиб мақсадининг марказида туради.

Уларда олға сурилган чин инсоний муҳаббат, муҳаббатга вафодорлик масалалари бир-бирида тўлдириб, адиб меҳрида сайқал топиб боради. Гўзал Ҳадя ҳақидаги ҳикояда ёшлар муҳаббати виждон мулки билан тенг эканлиги ўртага ташланади. «Ҳақиқий инсоннинг виждонидан бўлак мулки бўлмайди», деган ғоя гўзал Ҳадя ҳаёти унинг ишқи ва фожиаси мисолида умумлаштирилади. Шу орқали ёшларни бир томондан чин инсоний муҳаббатни авайлаб-асрашга чақирилса, иккинчи томондан кечмишдаги фожеа тақдирли аёллар қисматидан сабоқ олишга даъват этади. Бу ҳол Бодомбека ҳаёти, муҳаббат саргузаштлари мисолида янада чуқурроқ ифода этилади. Унинг кечмишда ўз севгилиси қолиб, ўзгага турмушга бериб юборилиши, аммо у Мулла Тилак каби оддий ва чин инсонга меҳр-муҳаббатини бахшида этганлиги ва шу йўлдаги интилиши, кураши анча ишончли, қизиқарли ҳам ғамгин, ҳам ўрнак даражада умумлаштирилади. Тешик тош сайли ривоятида ана шу севишганлар муҳаббатининг пок ёки нопоклиги синовлардан ўтказилади. Фақат муҳаббатли кишиларнигина эмас, умуман одамларнинг гуноҳкор ёки бегуноҳлиги ҳалойиқ даврасида имтиҳон қилиниши воқеаси ранг-баранг ҳаётий воқеаларда кўрсатилади. Бу орқали Турбат қишлоғининг файзи, кўрки, виждони ҳамиша софлик ва беғуборлик билан тароватли бўлганлиги қайд этилади. Ана шу ҳалоллик, чин инсонлик, поклик мотивлари тарғиботи қиссанинг бошидан охиригача ранг-баранг форма ва мазмунда товланиб туради. Бу ҳол ўқувчи эътиборини, хаёлини доимо тортиб туради. Шу туфайли китобхон қиссани ўқиб тугатар экан, олам-олам маънавий-маърифий, бадиий-эстетик бойликка эга бўлади. Адиб ҳикоя қилган кечмиш ҳақиқатлари, афсона ва ривоятлари уни ҳам ўтмишни тушунишга, ҳам ҳозирги бахтиёр ва фаровон ҳаётни ардоқлашга, ҳам келажак режаларини аниқлаб олишга чорлаб туради. Тўғри, асарда композицион яхлитлик, баъзан тасвирда изчиллик, баъзи ҳикояларнинг маъно ва мақсадида аниқлик етишмайдиган ўринлар ҳам йўқ эмас.

«Етти зоғора қиссаси» гарчи авторнинг насрдаги дастлабки тажрибаси бўлсада, у ҳозирги прозамизни ҳам жанр, ҳам услуб, ҳам қаҳрамон жиҳатдан бойитишга хизмат этиши шубҳасиздир. Бу дегани, авторнинг келгусида яна ҳам пухта, санъаткорона насрий асарлар ярата олишига ишонч ҳамдир. Умуман, адиб ранг-баранг афсона, ривоят ва ҳикоятлар заминида чуқур ҳаёт ва ҳақиқат излаларини топа билган ва уни ўз китобхонининг дидли қалбига етказа олган.

С. МИРВАЛИЕВ,
филология фанлари доктори.

1 Т. Тўла. «Етти зоғора қиссаси». «Ёш гвардия» нашриёти.

АДИРЛАРДА СЕРҲОСИЛ ЎТЛОҚЛАР

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган кундалик эҳтиёжни янада тўлароқ қондириш юзасидан катта тадбирларни амалга оширмоқдалар. Айни пайтда қишлоқ хўжалик мутахассислари ва чорвадорларимиз фан аҳли билан ҳамкорликда чорва моллар туёғини кўпайтириш, зотини яхшилаш, чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш борасида тинмай меҳнат қилмоқдалар. Бу ишда янада улкан ютуқларга эришиш учун барча ички имкониятдан самарали фойдаланиш, чорва молларни ем-хашак билан тўла таъминлаш учун мустаҳкам озуқа базасини яратиш зарур.

Ҳозир республикамизда 30 миллион гектарга яқин яйлов ва ўтлоқлар бўлиб, унинг 24 миллион гектари чўлда, тўрт миллион гектаридан зиёдроғи тоғ ён бағридаги қурғоқ адирларда, икки миллион гектарга яқини эса баланд тоғ яйловларига тўғри келади. Чўл ва адирларда жойлашган яйлов ва ўтлоқлар кам ҳосилли бўлиб, йилдан йилга кўпаяётган чорва молларни ем-хашак билан таъмин этолмайди. Айниқса Фарғона водийсидаги Чимён, Арсиф, Қува, Марҳамат, Асака, Андижон, Хонобод, Учқўрғон, Чортоқ, Наманган, Кўкимбой, Чуст, Поп, Тошкент области ва қардош Қозоғистон территориясида жойлашган бепоён Келес чўли, Самарқанд областининг Нурота тоғ тизмаларининг этакларидаги адирларнинг ҳозирги аҳволи талабга жавоб беролмайди. Чунки илгари бу ўтлоқзорларда ўсувчи хилма-хил дуккакли, ғалласимон ва бошқа озуқабоп ўтларнинг тури камайиб кетган. Хусусан ем-хашак ҳисобланган шувоқ турлари ўтин ва пилла қуртига даста учун томири билан чопиб олиниши натижасида сифатли озуқабоп ўтлар ўрнига чорва моллар учун зарарли бўлган бегона ўсимликлар кўпаймоқда. Адир ўтлоқларини қайта тиклаш, ҳосилдорлигини ошириш ва сифатини яхшилаш учун қандай ишларни амалга ошириш керак? Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ботаника институтининг бир гуруҳ олимлари: СССР Давлат мукофоти лауреати, республика Фанлар академиясининг академиги Ж. Саидов раҳбарлигида, биология фанлари докторлари Ў. Ҳасанов, Р. Верник, биология фанлари кандидати Н. Темирбоев, тажрибали чорвачилик мутахассислари А. Бакиров, Ҳ. Умурзоқовларнинг амалий ва илмий изланишлари бу муаммоларни бартараф этишга қаратилган. Улар камҳосил, эрозияга учраган адир минтақасида лалмикорликда сунъий яйлов ва пичанзорлар барпо этишнинг илмий асосларини яратдилар ва ишлаб чиқаришга жорий этдилар. Бу муҳим иш ташқи муҳитдан имконияти борича кенг фойдаланиш, бегона ўтлар ўрнига серҳосил, қурғоқчиликка ва совуққа чидамли қимматбаҳо озуқабоп ўтларни ўстириш, яъни ўсимлик қопламини тубдан ўзгартиришга асосланади.

Бунинг учун тадқиқотчилар табиатда учрайдиган 200 дан зиёдроқ ем-хашакбоп ўсимлик турларини кенг кўламда синовдан ўтказишди. Улардан йигирмага яқини қурғоқчиликка чидамли, серҳосил, юқори сифатли, озуқабоп ўтлар деб танлаб олинди. Қора саксовул, қуйрауқ, чўғон, изен, терескен, Сўғди, Фарғона ва Турон шувоқлари, Хуросон, Фарғона эспарцетлари, қашқарбеда, бир йиллик ёввойи ўсма ўти, ялтирбош, тарақбош ва бошқа ўтлар шулар жумласидандир. Улар Чортоқ, Андижон, Гулбаҳор, Арсиф, Қува, Нурота, Келес ва бошқа адирлар ҳосилдорлигини ошириш ҳамда қайта тиклашда кенг майдонларда синовдан ўтказилди.

Бу ерларда ўсимликларнинг биологик хусусиятлари тўлиқ ўрганилди, экиш агротехникаси ва ўстириш усуллари тўғрисида тавсияномалар яратилди. Бу тавсияномаларга биноан жумладан тошлоқ ва шағал тупроқли ерларга терескен билан изенни қатор оралатиб ёки алоҳида экиш керак. Бундан ташқари баъзи бир сернам адирлардаги изен, терескен қуйрауқ, шувоқ экилган майдонларда иккинчи ёки учинчи йилдан бошлаб, қатор оралари культивация қилиниб бир йиллик ва кўп йиллик ёввойи бедалар, эспарцетлар, нўхатаклар, ўсмаўт, катран, ялтирбош, тарақбош каби ўтларнинг уруғини сепиш йўли билан ўтлоқларнинг ҳосилдорлиги ва ем-хашак сифати оширилади. Бундай майдонларнинг гектаридан ёғингарчилик мўл бўлган йиллари қўшимча равишда 4—8 центнердан сифатли майин пичан олиш мумкин. Бу хил яйлов ва ўтлоқлардан қарийб йил бўйи фойдаланса бўлади. Масалан, баҳорда чорва моллар майин ўтлар ҳисобига боқилса, ёз, куз ва қиш фаслларида бошқа экилган дағал ярим бута ва бутача ўтлар ҳисобига таъминланади. Изензор, қуйрауқзор, терескензор ва шувоқзорларнинг четига иҳота сифатида 5—6 қатор қилиб қора саксовул сепиш мумкин. Чунки, бундай қилиб экилса, бунёд қилинган сунъий ўтлоқлар қишки изғирин ва ёзги иссиқ шамоллардан сақланибгина қолмасдан, адир ерлар эрозиядан ҳам сақланади. Шунинг билан бирга, бу иҳоталар тагида қўй-эчкилар ва бошқа чорва моллар салқинлаши ва улардан озуқа сифатида фойдаланиши мумкин.

Ҳозирги кунда ана шу тавсиянома асосида етти минг гектардан зиёдроқ лалмикор майдонларда яйлов ва пичанзорлар барпо этилган. Жумладан, биргина Тошкент области. Калинин районига қарашли Охунбобоев номли қўйчилик совхозининг бепоён Келес адирларида тўрт минг гектарлик сунъий яйлов ва пичанзорлари мавжуд бўлиб, хўжалик йилига ҳар гектаридан ўртача 20 центнердан тўйимли пичан ва 2—3 центнердан уруғ йиғиб олмоқда. Ўтган йили хўжалик биргина изен уруғидан 200 минг сўмдан ортиқ соф фойда олди, қайта тикланган яйлов ва пичанзорлар эса ярим миллион сўмдан кўпроқ фойда келтирди. Бу самардорликка етиштирилаётган қўшимча ем-хашак ҳисобигагина эмас балки фойдаланилаётган ўтўланларнинг сифати туфайли ҳам эришилмоқда. Чунончи, илгари хўжаликда қўйлар нинг ўртача вазни 30 килограммдан ошмаган бўлса, ҳозир уларнинг оғирлиги 50 килограммдан кам эмас. Бундан ташқари, кейинги уч-тўрт йиллар давомида совхоз чўпонлари 100 совлиқдан 125 тадан қўзи олишяпти. Шунинг билан бирга, қўй эчкилардан олинаётган гўшт, жун ва териларнинг сифати ҳам йил сайин яхшиланмоқда.

Бир гектар сунъий яйлов ва пичанзорларни ташкил қилиш учун 50—55 сўм атрофида маблағ сарфланади. Бу харажатлар асосан уруғ сотиб олиш, ерни экишга сифатли тайёрлаш ва уруғ сепишга кетади. Агар хўжаликлар ўзлари етиштирган уруғликдан фойдаланишса харажат баб-баравар камаяди. Сарфланган маблағ бунёд қилинган яйлов ва ўтлоқларнинг қайси географик районда жойлашганлигига қараб, иккинчи ёки учинчи йиллардаёқ бутунлай ўзини қоплайди. Шуни ҳам қайд этиш керакки, қайта тикланган ўтлоқлардан камида 12-15 йил давомида фойдаланиш мумкин. Демак, кўп меҳнат талаб қилинмайдиган сувсизликда ҳам бемалол ўсаверадиган, ер танламайдиган ўтлардан кам харажат билан бунёд этилаётган сунъий яйлов ва ўтлоқларнинг келажаги порлоқ. Республикамизда минг-минглаб гектар сувсиз адирлар ўзларининг ўзлаштирувчиларини кутмоқда.

П. ЗОКИРОВ,
биология фанлари доктори.

Қ. ХОЖИМАТОВ,
биология фанлари кандидати.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

УЛЬЯНОВСК. Ульяновск областида қишлоқ хўжалик фильмлари фестивали бошланди. Катта шуҳрат қозонган илғор деҳқонлар, чорвадорлар механизаторларнинг ўтган йилги тажрибаси тўғрисидаги фильмларни ярим миллиондан кўп киши томоша қилди. Кинофестиваль кунларида фильмлар муҳокама қилинади. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, ишлаб чиқариш илғорлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари томошабинлар ҳузурида суҳбат ўтказадилар ва лекциялар ўқийдилар.

✦ **ЧИМКЕНТ.** Устахоналарни завод технологияси асосида ишлашга ўтказиш областдаги пахтачилик хўжаликларига машина-механизмлардан ремонтлар ўртасидаги даврда фойдаланишни узайтиришга ёрдам берадн. Келес райони пахтакорлари республикада биринчи бўлиб машина-механизмларни баҳорги ишларга муддатидан анча илгари тайёрлаб қўйдилар. Пахтаорол, Еттисой, Туркистон ва областдаги бошқа районларнинг устахоналарида ҳам машина-механизмлар жуда яхши ремонт қилинмоқда.

✦ **КИРОВО-ЧЕПЕЦК** (Киров области). Чуваши қишлоғида, Киров номидаги совхознинг марказий қўрғонида маданият уйи очилди. Бинода уч юз ўринли кино-концерт зали, катта кутубхона, машғулотлар, тўгараклар учун хоналар, спорт зали жойлашган. Киров областида ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йилида 26 та қишлоқ маданият уйи ва клублар ишга туширилди. Энди шимолий ўлканинг қишлоқларида мингдан кўп маданият уйи ва клублар, 800 дан кўп кутубхона актив ишлаб турибди.

✦ **КРАСНИЙ ЛИМАН** (Донецк области). Красний Лиман районидаги иккита колхоз ва инкубатор станцияси негизида тухум етиштирадиган колхозлараро бирлашма ишлай бошлади. Бирлашма цехларида қарийб юз мингта товуқ ва жўжа боқилмоқда. Улар икки ярусли катакчаларда сақланмоқда. Бу эса ана шу майдонда жўжаларни тўрт баравар кўпайтиришга, сермеҳнат жараёнларни механизациялаштиришга имкон берди. Бу йил областдаги биринчи ана шу бирлашма давлатга етти миллион донага яқин тухум сотишни режалаштирмоқда.

✦ **ЛЕНИНГРАД.** Ленсовет номли Ленинград технология институтининг ўқитувчилари инженер кадрлар проблемасини оператив ҳал қилишда Молдавиядаги янги цемент заводига ёрдам бердилар. Институт «Союзавтоматстром» Ленинград илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида ташкил этган базавий кафедра бошқаришнинг автомат системаларига хизмат қилиш учун дастлабки оператор-технологларни тайёрлади. Ана шу бирлашмада завод лойиҳаси ишлаб чиқилган эди.

ОДЕССА. Измаил районидаги «Прогресс» колхозида Қора денгиз бўйида энг йирик теплица комбинатининг биринчи навбати ишга тушди. Комбинат икки минг тонна эртаги сабзавот етиштириш учун мўлжалланганди. Икки минг гектар майдонга бодринг, помидор ва бошқа экинлар экила бошланди. Март ойидаёқ магазинларга сабзавот келтирилади. Областдаги бошқа хўжаликларда ҳам теплицалар ташкил қилинмоқда.

(ТАСС).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

ИНОБАТГА ОЛИНДИ

Газетанинг ўтган йил 20 октябрь сонида босилган «На эшиги бор, на дарвозаси» сарлавҳали танқидий мақолада Ўзбекистон районидаги Ғафур Ғулом номли колхознинг Бекобод қишлоғидаги клуб анчадан бери ташландиқ аҳволга келиб қолгани танқид қилинган эди.

Ушбу мақола юзасидан ЎЗБЕКИСТОН РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ шундай мазмундаги жавоб хати йўллаган:

Танқидий мақола юзасидан текшириш ўтказилганда, айрим фактлар тасдиқланди. Унда кўрсатилган Бекобод қишлоғидаги ёзги клуб 1964 йилда қурилган бўлиб, ҳозирги кунда ремонтсиз қолиб кетган. Ғафур Ғулом номли колхоз правленияси мақолани кенг муҳокама қилиб 1982 йилнинг ёзги мавсумига кинотеатрни капитал ремонт қилиб беришни, бунинг учун ҳозирдан эшик ва деразаларини тайёрлаб қўйишни ўз зиммасига олди.

ФАН ВА БУНЁДКОРЛИК

Академик О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

Аниқ фалсафий маънода даврнинг универсаллиги унинг давомийлигида, бетакрор ва қайтариб бўлмайдиган эканлигидан иборат. Инсон фаолияти соҳасида эса давр барча мавжуд ва юз берадиган нарсаларнинг бош ҳаками, меҳнат билан эришиладиган барча нарсаларнинг мезони ва ҳамиша конкрет ҳақиқатнинг — илмий, социал ва яшаш ҳақиқатининг ўлчовидир.

Даврни ғоят хилма-хил соатлар ёрдамида ўлчашади. Биз бўлсак ўзимизнинг социалистик дунёмизда ўз ҳаётимизни революцион саналар билан ҳисоблаймиз, коммунистик неъматларимиз ва идеалларимизни ёркин ифодаловчи ва тасдиқловчи жонли воқелигимизни кўрамиз, уларда.

Бу йил нишонланадиган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги ана шундай ажойиб сана ва истиқбол сари юксалишимизга яна бир юксак поғона бўлади. Буюк Ватанимизга фикран нигоҳ ташларканмиз, у тузумимизнинг энг асосий, энг улуғвор ғалабаси, КПСС ленинча миллий сиёсатининг энг юксак муваффақияти деб ўз-ўзингга айтгинг келади, ана шу зафарларда СССР халқларининг қардошларча бузилмас дўстлигини, муттасил ривожланиб бораётган миллий муносабатларни, муштарак ифтихоримиз бўлган совет тузуми демократиясини биринчи ўринлардан бирига қўйгинг келади.

Ўз вақтида буржуа сохтакорлари — Совет давлати тарихи ва воқелигини бузиб кўрсатиш, исбот қилиб бўлмайдиган нарсани исботлаш учун тоғ-тоғ қоғозларни ишлатишган эди. Гўё. янги ҳокимиятнинг формаси сифатида Советлар Ўрта Осиё халқларининг миллий идеалларига жавоб бермас эмиш, гўё. улар ўз ҳуқуқ ва орзу-умидларида камситилган эмишлар. Аммо, қуёшни кафт билан яшириб бўлмаганидек, ҳақиқатни ҳам яшириш мумкин эмас! Бир вақтлари чор империясининг миллий чекка ўлкалари бўлган Ўрта Осиё республикалари Совет Иттифоқи республикаларининг оиласида ҳозирги замон иқтисодий ва маданий тараққиётининг чўққисига кўтарилганлигини, ушбу республикаларнинг халқлари — ўзбеклар, қозоқлар, тожиклар, қирғизлар, туркманлар, қорақалпоқлар ўзларининг маънавий қиёфаларининг бутун гўзаллиги билан жаҳон олдида намоён бўлаётганликларини эндиликда бутун дунё кўриб турибди. В. И. Лениннинг Шарқ халқлари порлоқ истиқболига ғоят ишонч билдириб, «Шарқ халқлари оммаси мустақил қатнашувчилар сифатида, янги ҳаёт ижодчилари сифатида курашга қўзғаладилар... Бу аҳоли ҳозирга қадар империализм халқаро сиёсатининг объекти бўлиб келди, бу аҳоли капиталистик маданият ва цивилизацияни кучайтириш учун зарур бўлган материал сифатида кун кўриб келди», деб айтган асосли гапларини эсламай бўладими.

Коммунистик партия ва Совет давлати Ленин васиятларини амалга ошира бориб, қолоқ районларни иқтисодий жиҳатдан жадал ривожлантириш учун куч-ғайратларини аямадилар ва шу тариқа бу ерда қудратли саноат ўчоқларини барпо этиш, қишлоқ хўжалигини кооперациялаш, маданий революцияни амалга ошириш йўли билан бунга муваффақ бўлдилар. Буларнинг ҳаммаси В. И. Ленин ҳаётлиги давридаёқ бошланганди. Фан соҳаси менга яқин туради. Юқорида айтилган гапларни бу соҳадаги мисоллар ҳам яққол исботлайди.

1920 йилнинг февраль ойида Москванинг Брянск вокзалидан Тошкентга ғайри оддий поезд йўл олди. Бу — 159-санитар поезди эди. Аммо, унинг купеларида касаллар, ярадорлар жойлашмаганди. Поезд купеларида Туркистон давлат университетида ишлаш учун Москва ва Петроград университетларининг 86 нафар профессори, доценти, педагоги келарди (Туркистон давлат университети В. И. Лениннинг декретига биноан 1920 йил сентябрь ойида расман ташкил этилган эди). 65 вагонда китоб, лаборатория жиҳозлари, медицина аппаратуралари жойлаштирилган эди.

Профессорлар йўлда кўпинча ўзлари ўтин тайёрлаб, ёқилғи билан таъминланган паровозни ҳақиқатан ҳам юзма-юз келаётган санитар поездига ўтказишарди. Поезд соатига ўртача 2.5 километр тезлик билан юриб, Тошкентга 55 кеча-кундузда етиб келди. Ленин, партия бу поезд бутун Ўрта Осиё учун фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга асос солади,. деб ҳисоблашган эди. Амалда ҳам шундай бўлди Туркистон университети Ўрта Осиёнинг барча халқларига олий маълумот эшигини кенг очибгина қолмай. балки шундай қудратли чинор сифатида ҳам қад кўтардики, кейинчалик унинг шохларидан бирин-кетин ихтисослаштирилган олий ўқув юртлари учирма бўла бошлади. Орадан ниҳояти ўн икки йил ўтгач. СССР ташкил этилганлигининг 10 йиллиги нишонланган 1932 йилнинг декабрига келиб Ўзбекистонда ўттиз еттита илмий-тадқиқот муассасаси ва салкам ўттизта олий ўқув юрти мавжуд эди.

«Вестник воспитания» журнали Ўрта Осиё аҳолисининг уч процентга етар-етмас қисмигина ўқиш ва ёзишни билишини назарда тутиб, 1906 йилда бу ерда саводсизликка барҳам бериш учун... 4600 йил керак бўлади. деб таъкидлаган эди. Амалда эса бунга қандай муддат лозим бўларди? Аммо Улуғ Октябрь момақалдироғи гулдиради. Одамларни шакллантириш санъати, деган эди Гельвеций, бошқариш формаси билан шундай чамбарчас боғланиб кетганки, давлат тузумининг ўзини тубдан ўзгартирмай туриб, ижтимоий тарбияда бирон-бир ўзгаришга эришиш қийин. Худди шундай ўзгариш тубдан юз берди, менинг республикамда —45 ёшгача бўлган бутун аҳоли ўртасидаги саводсизликка ниҳояти 20 йил мобайнида барҳам берилди.

Гражданлар уруши оловлари ичра Москвадан Тошкентга йўл олган фан поезди революцион Россия мамлакат чеккаларига олиб борган маориф ва маданиятнинг ёркин машъали бўлди. Кўплаб илғор рус олимлари уларнинг талаб-эҳтиёжларига ғамхўрлик билдирдилар. Чунончи. ўша йилларда И. Александров, А. Чаплигин, Г. Ризенкампф Ўрта Осиёнинг ирригациясини ривожлантириш йўлида кўп меҳнат сарфладилар. Биринчи марта маҳаллий аҳамиятга молик масалалар Совет республикаларининг муштарак эҳтиёжлари билан боғлаб олиб борилди.

СССРнинг ташкил этилиши билан совет фани планли ва фавқулотда самарали ривожланиш йўлига ўтиб олди. Марказий хўжалик ва планлаштириш органлари олимларнинг энг кўп диққат-эътиборини талаб этадиган туб амалий вазифаларни аниқ шакллантиришга муваффақ бўлдилар. Шу тариқа уларнинг куч-ғайрати халқ хўжалигининг энг муҳим назарий проблемаларини ҳал этишга тўла сафарбар этилди. Жойларда кадрларни сиёсий ва профессионал тарбиялашни йўлга қўйишда совет жамиятининг бутун ҳаёти илмий асосга қурилишини кенг билиб олиш жуда катта аҳамият касб этарди.

Республика Фанлар академияларининг юксалиши, уларнинг фанга ҳамда фан-техника тараққиётига қўшаётган, ортиб бораётган ҳиссаси ленинча миллий сиёсатнинг бевосита натижаси, барча иттифоқдош республикалар муваффақиятлари ҳамда ССР Иттифоқининг мамлакат бутун ҳаётига қудратли сафарбар этувчилик таъсирининг натижаси бўлди. Ўзбекистон ва унинг академияси мисолига асосланмоқчиман. Ҳозир республикада 35 минг илмий ходим, шу жумладан, 900 дан зиёд фан доктори ва 14 минг фан кандидати, ўнлаб илмий-тадқиқот муассасалари, 43 олий ўқув юрти бўлиб, улар кадрлар тайёрлаш билан бирга салмоқли илмий-тадқиқот ишлари ҳам олиб бормоқдалар.

Уларнинг ҳаммаси ҳам зўр самара билан ишлаяпти, деб айтолмаймиз. Шу билан бирга КПСС XXVI съездида таъкидланган фундаментал ва амалий тадқиқотларни ишлаб чиқишда Ўзбекистон олимлари қўшаётган ҳисса каттагина бўлиб, у ҳисса тобора ортиб бораётганлигини эътироф этамиз. Равшанки, республика олимларининг диққат марказида пахтачилик турибди. Кейинги икки йил ичида пахтакорлар давлатга 12 миллион тоннадан зиёд хом ашё сотдилар. КПСС Марказий Комитетининг 1981 йил ноябрь Пленумида сўзлаган нутқида ўртоқ Л. И. Брежнев уларнинг бу ишига юксак баҳо берди. Бундай маррани эгаллашда олимлар, аввало селекционерларнинг ҳиссаси катта бўлди. Улар генетиклар, ботаниклар, химиклар, биологларнинг эришган ютуқларига таяниб, ғўзанинг шундай бир навларини яратдиларки, бу навлар ўнлаб йилларгача вилт таъсирини даф этди.

Ҳозирда уруғлик навининг навбатдаги алмашинуви зарур бўлиб қолди. Бу навларни яратиш осон иш эмас. Аммо, олимлар амалиётчиларга тақдим этадиган нарсалар оз эмас. Республика Фанлар академиясининг Ўсимликлар экспериментал биологияси институти олимлари ўрта толали пахта навларини яратиб районлаштирдилар, СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг Ғўза селекцияси ва уруғчилиги институтида пахтанинг ингичка толали навлари яратилди. Химиклар зонанинг бир қатор районлари тупроғида етишмайдиган кимёвий элементлар қўшилган янги ўғит турларини, шунингдек, заҳарсиз дефолиантларни, ўсиш стимуляторларини яратдилар. Механиклар уруғлик чигит тайёрлашга ихтисослаштирилган заводлар учун поток линиялари қурдилар.

Республика академияси ҳамда бошқа илмий марказлари кучларининг Ўзбекистон учун хос бўлган ва худди шу боисдан умумдавлат аҳамиятига молик актуал хўжалик проблемаларини ҳал қилишга жалб этилиши уларнинг иш самарадорлигини сезиларли оширди. Академия бажарган тугалланган илмий-тадқиқот ишларининг жорий этилишидан олинган иқтисодий самарадорлик ўтган беш йилликда салкам 1,5 миллиард сўмни ташкил этди. Фанга сарфланган ҳар бир сўм беш баробар ортиқ фойда келтирди.

Лекин, шунга қарамай, илмий ечимларнинг жорий этилиши мўлжалдагидан суст бормоқда. Уни жадаллаштириш учун кейинги йилларда СССР Фан ва техника давлат комитети, СССР Госплани ва СССР Фанлар академиясининг комплекс илмий-тадқиқот программалари бўйича ишлашга тобора кўпроқ ўта бошладик. Шундан саккиз программа комплекс, ўн саккизта программа регионалдир. Келгусида суғориладиган ерларни сув билан пухта таъминлаш, ғўзанинг толаси юқори технология сифатига эга бўлган янги навларини яратиш, озука ишлаб чиқариш резервини қидириб топиш ва бошқалар шулар жумласидандир.

«Сув» программасига тўхталиб ўтмоқчимиз. Бир тонна пахта етиштириш учун 6 минг кубометр сув керак бўлади. Пахта етиштириш революциягача бўлган даврга нисбатан ўн икки баробар ошди, Ўрта Осиёнинг сув манбалари эса, ҳамон ўша-ўша. Бундан ташқари, миллион-миллион гектар қўриқ ерлар бўш ётибди. Бу ерларга сув чиқарилса, бутун мамлакатга сезиларли фойда берадиган самарага эришиш мумкин. Нима қилиш керак? Аввало, сувни тежай билиш кераклиги равшан. Бу соҳада амалга оширилган ишлар реал натижага олиб келди. суғоришнинг анча такомиллаштирилган методлари таклиф этилди. Шу билан бирга Сибирь дарёлари сувининг бир қисмини Ўрта Осиёга оқизиш имконияти чуқур ўрганилмоқда.

Кейинги пайтда ҳисоблаш техникаси ва математик методларни қўллаш йўли билан тадқиқотлар олиб борилаётганлиги туфайли табиёт фанларида жиддий ютуқларга эришилди. Қардош республикалар академиялари олимларининг куч-ғайратини бирлаштириш жуда катта самара бермоқда. Ўрта Осиёнинг саҳро ва ярим саҳро яйловларида озуқа маҳсулдорлигини ошириш соҳасидаги илмий ишлар 1981 йилги СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. Бу иш узоқ йиллар мобайнида Туркманистон ва Ўзбекистон ССРдаги олимлар ва ишлаб чиқарувчилар томонидан айрим-айрим ҳолда олиб борилган эди, аммо улар ишга биргаликда киришганларидагина масала ҳал бўлди.

Ҳозир Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон ССР Фанлар академияларининг ижодий шартномаси асосида кўпгина регионал проблемалар бўйича ғоят самарали комплекс тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Куч-ғайратни бирлаштириш ва мақсадни аниқ белгилаш моҳиятини яна бир мисол яққол кўрсатиб бериши мумкин. Мамлакатимиз биологик ва медицина тадқиқотлари учун зарур бўлган қатор радиоизотопларни Англиядан сотиб оларди. Аммо узоқни кўзлай олмайдиган сиёсий сабабларга кўра, Англия ҳукумати бу препаратларни СССРга етказиб беришни тўхтатиб қўйди Илгарилари ҳам шундай ҳодисалар бўлиб турган, буларнинг қандай тугагани ҳаммага маълум. Бу гал ҳам Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳамда СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг физиклари биргалашиб, худди шундай изотопларни тезда яратдилар. Уларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилиб, йўлга қўйилди. Ким бизга яхши муносабатда бўлса, биз бу муносабатга икки ҳисса саховат билан жавоб қайтарамиз. Бизга байкот қилишга уриниш эса, бўлмағур машғулотдан бошқа нарса эмас. Аммо мен яна бошқа бир нарсани ҳам таъкидлашни истар эдим. Келтирилган ушбу мисол ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездида «Ўзимиз бемалол ишлаб чиқарадиган, бунинг устига кўпинча сифатини ҳам яхшироқ қилиб ишлаб чиқара оладиган техника ва технологияни чет эллардан харид қилишга кўп пул сарфлаётганимизнинг сабабларини билиб олишимиз керак» деганида қанчалик ҳақ бўлганлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Биз тўла ишонч билан беш йилликнинг оғир, аммо илҳомбахш вазифаларини бажаришга даъват этилган ҳолда янги йилга — СССРнинг 60 йиллиги нишонланадиган йилга қадам қўйдик. Биз ўз идеалларимизга, ўз мамлакатимизга, меҳнатнинг кучига чуқур ишонамиз.

Ишончимиз комилки, бу меҳнатнинг кун сайин бераётган мевалари ва истиқболдаги натижалари партиямиз кўрсатиб берган йўл — бирдан-бир тўғри йўл эканлиги ҳақидаги буюк ҳақиқатни, давр синовидан ўтган ҳақиқатни яна тасдиқлайди. Давр биз билан эканлигини, давр биз учун ишлаётганлигини англаш билан фахрланамиз ва шуни ҳис этиш билан қудратлимиз!

«ИЗВЕСТИЯ», 9 январь.

МАЪМУРЧИЛИК МАНБАИ

Кейинги йилларда жамоат чорвачилигини ривожлантириш ва халқимизнинг чорва маҳсулотларига бўлган талабини тўлароқ қондириш борасида пешқадам хўжаликлар ибратли ишларни амалга оширишаётир. Калинин район матлубот жамиятига қарашли ёрдамчи хўжаликлар коллективлари ҳам бу соҳада қувонарли ютуқларни қўлга киритиб, эл дастурхонига мўл, сифатли ва таннархи арзон чорва маҳсулотлари етказиб беришга муносиб ҳисса қўшяпти. Съездлар йилини катта ютуқлар билан якунлаган ёрдамчи хўжаликлар чорвадор ва паррандабоқарлари янги йилда улкан режаларни кўзлаб меҳнат қилишмоқда. Бу ҳақда район матлубот жамияти правлениесининг раиси Эркин ЗУФАРОВ қуйидагиларни ҳикоя қилади:

— Партиямиз белгилаб берган озиқ-овқат программасини муваффақиятли ҳал этишга ўз ҳиссаларини қўшишга бел боғлаган Калинин район матлубот жамияти ходимлари қорамолларни бўрдоқига боқиш, паррандачилик ва чўчқачиликни ривожлантириб, чорвачиликни рентабелли тармоққа айлантиришга алоҳида аҳамият беришаётир. Ёрдамчи хўжаликларимиз ташкил этилганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ, лекин дастлабки натижаларимиз чакки бўлмади. Гўшт, сут, тухум етиштириш ва бу маҳсулотларни истеъмолчиларга етказиб беришда катта муваффақиятларга эришдик. Бўрдоқибоқарларимиз пландаги 800 тонна ўрнига 920 тонна семиз гўшт етиштириб давлатга топширишди.

Бизда асосан бошқа хўжаликлардан сотиб олинган қорамоллар парвариш қилинади. Молларимизни семизлигини таъминлаш, бошқача қилиб айтганда 5—6 килограмм ортиқроқ семиртириш ҳам хўжаликларимизга катта фойда келтириши мумкин Шу туфайли молларни қатъий рацион асосида парваришлаш, ҳар бир килограмм озуқани тежаб-тергаб сарфлаш катта аҳамиятга эга. Озуқаларни молларга майдалаб беряпмиз. Озуқаларга таркибида оқсил, каротин каби тўйимли моддалар бўлган омухта ем ва турли концентратларни аралаштиришга алоҳида эътибор беряпмиз. Натижада молларимизнинг кунлик ўртача семириши 1000 — 1100 граммни ташкил этмоқда. Гўштга топшираётган қорамолларнинг тирик вазни эса 550—560 килограмм тош босмоқда. Қўйларимиз 52—55 килограммга етказилиб гўштга топширилаётир. Юқорида айтиб ўтганимиздек эл дастурхонига тортиқ этган 920 тонна гўштнинг 213 тоннаси молларни семиртириш ҳисобига етиштирилди.

Ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки йилида паррандабоқарларимизнинг ҳам муваффақияти қувончли бўлди. «Хасково» паррандачилик фабрикаси коллективининг ўтган қисқа вақт мобайнидаги фаолияти гўшт ва тухум етиштиришнинг катта резервлари мавжудлигини кўрсатди. Давлатга 1981 йилда 80 минг дона тухум етказиб берган паррандабоқарлар парҳез гўшт етиштиришни ҳам йўлга қўйиш чораларини кўришаётир. Хўжаликдаги мавжуд парранданинг 8 мингтасини ғозлар ташкил этади. Уларни боқиш жараёнида шу нарса маълум бўлдики, бу парранда ўзининг сермаҳсуллиги, гўштига талаб катталиги билан алоҳида ажралиб туради. Энг асосийси ғозчилик рентабелли тармоқ бўлиб, хўжаликка жуда катта фойда келтириши мумкин.

Мавжуд ғозлар 8—9 ойда 6—7 килограммга етказилиб гўштга топширилаётир. Халқимизни юқори калорияли парҳез гўшти билан янада кўпроқ таъминлаш учун «Хасково» паррандачилик фабрикасида бу йил ғозлар сонини 100 минг бошга кўпайтиришни планлаштирганмиз.

Гўшт етиштиришнинг яна бир муҳим резервларидан бири чўчқачиликни ривожлантириш ҳисобланади. Ҳозирчалик чўчқачилик комплексимизда 300 га яқин чўчқа боқилмоқда. Келажакда бу сермаҳсул. сердаромад тармоқни жадал юксалтириб чўчқалар бош сонини 5 мингтага етказиш кўзда тутилган.

Бундан ташқари қўйлар қорамоллар бош сонини кўпайтириш доимо диққат-марказимизда. «Чўпонота» бўрдоқига боқиш базасида айни кунларда 2 минг бош қорамолга мўлжалланган янги механизациялашган комплекс ишга туширилди. Яқин кунларда қорамолларимиз бош сонини икки баравар оширишга эришамиз ва чорвачиликдан ўтган йили олган 20 минг сўм соф даромадимизни янада кўпайтирамиз.

Барча совет кишилари ҳамма жабҳаларда коммунистик мўл-кўлчиликка эришиш учун фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатиб, эл-юрт фаровонлигини таъминлашга кўпроқ ҳисса қўшишга интиляпти. Районимиз матлубот жамияти ёрдамчи хўжаликлари ҳам эл дастурхонини гўшт, сут, тухум маҳсулотлари билан янада тўкин қилишдек эзгу ишга муносиб ҳиссаларини бундан буён ҳам қўшавсрадилар.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

АВТОМОБИЛСОЗЛАР ҲАМКОРЛИГИ

БУДАПЕШТ. Веспремдаги «Бэконь» машинасозлик заводи ходимлари «ВАЗ» бирлашмаси тақсимлагич ва ёқиш қулфлари, ойна тозалагич ва овоз сигналларидан иборат қисмларни шу йил биринчи марта «ВАЗ» бирлашмасига юбордилар. Бу корхона Тольяттидаги заводнинг энг катта шерикларидан бири. Коллектив шу йилнинг ўзидагина совет буюртмачиларига электр асбоб-ускуналарининг бир неча миллион ҳар хил запас қисмлари ва узелларини юборади. Комбинат шунингдек «КамАЗ» ва «АЗЛК» бирлашмаларига ҳар хил комплект деталлар етказиб беради. «Жигули» автомобиллари учун шчиткалар ишлаб чиқарувчи Будапештдаги «ММГ» заводи автомобилсозлик соҳасида Совет — Венгрия кооперациясида актив қатнашмоқда.

Венгрия ва совет корхоналари «Жигули» кооперация программаси асосида қарийб ўн йилдан буён ҳамкорлик қилмоқдалар. Шу маркадаги машиналарни ишлаб чиқаришда кооперация тўғрисидаги битимга мувофиқ Венгрия саноати шу беш йилликда Тольяттидаги автомобиль заводига 20 тадан кўпроқ турда узел ва деталлар юбориб туради.

ТЕЛЕГРАФ АЛОҚАСИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ

ПНОМПЕНЬ. Кампучия Халқ Республикасида телеграф алоқаси тармоқлари кенгаймоқда Яқинда Кампучия пойтахтида Прейвенг ва Свайриенг вилоятлари марказларида 5 та янги телеграф бўлими очилди.

КХР алоқа, транспорт ва почта министрлиги келгуси йилда мамлакатнинг барча вилоятлари ўртасида телеграф алоқасини тиклашни планлаштирмоқда.

ҚУБА ЦИТРУС ЭКИНЛАРИНИ ЭКСПОРТ ҚИЛМОҚДА

ГАВАНА. 1981 йилнинг якунлари бўйича Куба жаҳонда цитрус экинларини экспорт қилувчи 7 та давлатдан бири бўлиб қолди. Республика қишлоқ хўжалик министрлиги цитрусчилик миллий директори Омар Фернандеснинг хабар беришича, ўтган йили мамлакатда 445 минг тонна ҳар хил цитрус мевалари — апельсин, мандарин ва бошқа мевалар етиштирилган. Булардан 250 минг тоннаси чет элларга сотилди. 1980 йилга нисбатан шу маҳсулотни экспорт қилиш 20 процент ошди. (ТАСС).

ФРАНЦИЯ. Жаҳондаги 29 мамлакатнинг 1100 фирмаси Парижда ўтказилган 67-халқаро автомобиль салони залларида ўз маҳсулотларини намойиш этдилар. Совет Иттифоқи кўпгина мамлакатларда шуҳрат қозонган «Лада» ва «Нива» машиналари билан иштирок этди.

Е. Шашков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ РИМ. Италияда ишсизлар сони кўпайиб бормоқда. Риети вилоятидаги «Аристон-Мерлони» қурилиш фирмаси 300 ишчи ишдан бўшатилажагини эълон қилди. Қурилиш саноати ходимлари миллий федерациясининг маълумотларида айтилишича, ҳозирги вақтда мамлакатда ишсиз қолган бинокорлар сони қарийб 500 минг кишига етди. Миланда ошхона жиҳозлари ишлаб чиқарувчи «Борлетти» компанияси 500 га яқин меҳнатчини ишдан бўшатди.

✦ БАЙРУТ. Фаластин Озодлик Ташкилоти ижроия комитетининг раиси Я. Арафат Ливан пойтахтида сўзлаган нутқида бундай деди: Суриядаги Жўлан тепаликларининг Исроил томонидан ўз ерига қўшиб олинганлиги, шунингдек Ливанга қарши кенг кўламда агрессия қилишга актив тайёргарлик кўрилаётганлигидан кузатилган мақсад — араб халқларининг Тель-Авив томонидан босиб олинган араб ерларини озод қилиш йўлидаги интилишларини бостиришдир.

✦ НЬЮ-ЙОРК. Американинг «Планеталарни тадқиқ этиш жамияти» деб аталган илмий ташкилоти раҳбарларидан бири Луис Фридмэн АҚШнинг космик программалари милитарлаштирилаётганлигини кескин танқид қилди. У «Авиэйшн уик энд спейс текнолоджи» журналига йўллаган мактубида қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: Пентагон космик парвозларнинг кўпидан ўз мақсадлари учун фойдаланмоқда. Масалан, шу муносабат билан АҚШда Ер атрофидаги орбитага доимий станцияни чиқаришга катта аҳамият берилмоқда. Бу станциядан «ҳарбий ва разведка мақсадларида» фойдаланиш мумкин.

✦ ДЕҲЛИ. Ҳиндистоннинг давлат секторидаги машинасозлик корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқариш суръати жадаллашиб бормоқда. Ранчида Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган оғир машинасозлик заводи — саноатнинг шу соҳасида етакчи корхонадир.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ЮКСАК МАҚСАДЛАР

Инсоният янги 1982 йилга қадам қўйди. Асрлар бўйи давом этиб келаётган анъанага кўра бутун дунёдаги одамлар босиб ўтилган 12 ойни якунладилар ва келажакка умид билан назар ташламоқдалар. Ўтган йил уларга вазмингина мерос қолдирди. АҚШ агрессив доиралари бошчилигидаги империализм кучлари халқаро вазиятнинг ривожини таҳликали йўлга судрамоқдалар, дунёга «совуқ уруш»нинг янги нусхасини, қуролланиш пойгасининг янги даврасини тиқиштирмоқдалар.

Бироқ, Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари агрессив ва реакция кучларига дадил қаршилик қилмоқдалар. Улар учун 1981 йил партия XXVI съезди йили бўлганлиги учун ҳам айниқса шонли йил бўлди. Съезд бутун дунё халқлари олдида янги тарихий истиқболлар очди. Совет халқига янги йил табрикномасида таъкидлаб ўтилганидек, съезднинг тарихий қарорлари бажарилишига шак-шубҳа йўқ. Меҳнаткашлар партиянинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқуллаётганликлари, совет халқининг юксак сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати, унинг КПСС Марказий Комитети, Ленин ишининг содиқ давомчиси ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Марказий Комитет Сиёсий бюроси теварагига маҳкам жипслашганлиги бунинг гаровидир.

Совет халқининг КПСС XXVI съезди режаларини турмушга татбиқ этиш йўлидаги фидокорона курашини бутун дунёдаги холис ниятли кишилар кенг миқёсда қўллаб-қувватламоқдалар. Съезд ўртага қўйган коммунистик бунёдкорлик ва тинчликни сақлаб қолишдан иборат юксак мақсадларнинг чамбарчас бирлигини улар янада порлоқ келажакнинг ишончли гарови деб билмоқдалар Мамлакатимиз тинч қурилишни таъминлаш учун зарур бўлган ҳамма ишни қилаётганини, халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик сиёсатини изчиллик билан ўтказаётганини, реакция кучларининг кирдикорларига кескин зарба бераётганини, қуролланиш пойгасини жиловлаш, қуролсизланиш йўлида зўр ғайрат билан чора-тадбирлар кўраётганини улар зўр эътибор бериб кузатиб турибдилар. Совет Иттифоқининг фикрича, термоядро фалокати хавфидан инсониятни омон асрашдан ҳам олижаноброқ ва инсонпарварроқ вазифа йўқ.

Америка маъмурияти ўз олдига мутлақо бошқача мақсадларни қўймоқда. Бу маъмурият ўтган йилнинг охири ва янги йилнинг бошланишида советларга қарши, социализмга қарши фронт тузиш, дунёни «совуқ уруш» замонларига буриб юбориш йўлида яна уриниб кўра бошлади. Бироқ, Америка империализмининг имкониятлари мутлақо чексиз эмас. Ҳатто «Крисчен сайенс монитор» деган буржуа газетаси ҳам ташвиш бонгини урмоқда. «Таҳликали иқтисодий қийинчиликларни бошдан кечираётган мамлакат — Америка ҳозирги ҳарбий харажатлар юкини зўр-базўр кўтармоқда. Башарти шу харажатлар анча миқдорда кўпайтириладиган бўлса у фалокат хавфи остида қолади», деб ёзади газета.

Совет Иттифоқи, бошқа социалистик мамлакатлар янги йилга комил ишонч билан қадам қўйдилар. Улар экономикани янада юксалтириш ва равнақ топтиришга, ер юзидаги тинчлик душманларига муносиб зарба беришга қаттиқ бел боғлаганлар.

ВАШИНГТОННИНГ МЎЛЖАЛЛАРИ ВА ФАРЕДЛАРИ

Польшадаги социализм душманларининг мавжуд ижтимоий тузумни ағдариб ташлаш ҳамда поляк халқи билан совет халқи ўртасидаги қардошларча дўстликка путур етказиш йўлидаги режалари барбод бўлгач, Вашингтондагилар тутқаноғи тутиб, жазаваси оша бошлади. Рейган маъмурияти ақлдан озиш даражасига бориб етиб, Польшани ҳар қандай воситалар билан иқтисодий вайроналик ва тартибсизликка дучор қилишга уринган, Ғарбдаги муайян доираларнинг мадади билан Польша социалистик давлатини қўпориш йўлига ўтиб олган кимсаларнинг бемалол ҳаракат қилишларига қандай қилиб бўлмасин эришиш пайига тушиб олди. Вашингтон Польшага ва Совет Иттифоқига нисбатан Рейган жорий этган камситувчиликдан иборат иқтисодий чоралар ёрдамида шу ниятига эришишни мўлжал қилган эди.

Америка ва Ғарбий Европа матбуоти мана шу калтабинлик билан кўрилган чора бирон-бир муваффақият қозонишига дарҳол умидсизлик билдириб. «жазо чоралари» деб аталган чоралар Совет Иттифоқига эмас, балки Қўшма Штатларнинг ўзига зиён етказади деб таъкидлади. Бошқа капиталистик мамлакатларнинг давлат арбоблари Рейган маъмуриятининг Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан ўзаро манфаатли савдо-сотиқ алоқаларини тўхтатиш йўлидаги уринишларига мутлақо қўшилмоқчи эмасликларини очиқ-равшан билдирдилар.

Оқ уй тарих ғилдирагини тескари буриш учун кўр-кўрона интилиб. янги йилнинг дастлабки кунларида ўз иттифоқчиларига зуғум қилиб уларни Вашингтоннинг авантюрачилик йўлини қўллаб-қувватлашга мажбур этиш учун ўзининг бор кучини сарфлади. Шу мақсадда давлат секретари Хейг АҚШнинг НАТОдаги иттифоқчиларига махсус мактуб йўллади. Унинг ёрдамчиси Иглбергер: Америка маъмурияти «Умумий бозор» мамлакатларидан Вашингтоннинг йўлига «ҳамоҳанг» бўлиб тушадиган тарзда ҳаракат қилишларини умид қилмоқда» деб ультиматумсимон тарзда гапирди.

«Умумий бозор»даги ўн мамлакат ташқи ишлар министрларининг 4 январь куни Брюсселда АҚШ кўрсатмасига мувофиқ ўтказилган учрашувида тегишли ахборот қабул қилинди. Улар Польшадаги реал вазиятни ва ПХР ҳукуматининг ҳамма тадбирлари шу мамлакатнинг ички иши эканлиги фактини писанд қилмай, фақат полякларнинг ҳуқуқ доирасига кирувчи ишларга аралашишга ошкора уриниб кўрдилар.

Шу билан бирга ахборот Ғарбий Европа давлатларининг Р. Рейган эълон қилган Американинг камситувчилик чораларига қўшилмаганликларидан далолат беради. Президент Р Рейганнинг ГФР канцлери Г. Шмидт билан 5 январь куни Вашингтонда бўлиб ўтган музокаралари натижалари ҳам шундан дарак беради. Англияда чиқадиган нуфузли «Таймс» газетаси ишларнинг аҳволини шарҳлаб, АҚШ билан унинг Ғарбий Европадаги иттифоқчилари ўртасида ихтилофлар кучайиши эҳтимоли борлигини таъкидлади. Америка маъмурияти кучли тазйиқ ўтказишига қарамай, Ғарбий Европа мамлакатларидан ўзининг «совуқ уруш»ни кучайтиришга ва кескинликни юмшатишни қўпоришга қаратилган йўлини маъқуллатиб олишга муваффақ бўла олмади, деб ёзади Франциядаги «Юманите» газетаси.

Американинг Си-Би-Эс телекомпанияси ҳам шунга ўхшаш фикрни билдирди. Унинг шарҳчиси АҚШнинг Ғарбий Европадаги иттифоқчилари ўтказган кенгаш «Вашингтоннинг шодланиши учун ҳеч қандай асос бўлолмайди», деб таъкидлади.

Г. ШИШКИН.

АХБОРОТ

ХОРАЗМ

ДАСТЛАБКИ БЛОК ТАЙЁР

Туямўйин ГЭСининг 25 минг киловатт қувватга эга бўлган дастлабки блокини монтаж қилиш ниҳоясига етказилди. Текширишда монтаж сифатига юқори баҳо берилди, контрол-ўлчов приборлари автоматик установкаларнинг аниқ ишлаши синовдан ўтказилди. «Спецгидроэнергомонтаж» тресги монтажчилари иккинчи блокни муддатидан илгари фойдаланишга топшириш учун қизғин иш бошлаб юборишди. Олтита блокнинг ҳаммаси ишга тушириладиган, 150 минг киловатт қувватли Туямўйин ГЭСи Ўрта Осиё ягона энергосистемасига қўшиладиган вақт тобора яқинлашмоқда.

ПОСЁЛКА ЧИРОЙ ОЧЯПТИ

Ҳазорасп райони маркази шаҳар типидаги посёлкага айлантирилганига ҳали кўп вақт бўлмади. Посёлкада қурилиш ва ободончилик ишлари кўлами кенгайиб бормоқда. Кейинги даврда бунёд қилинган савдо маркази кўркамлиги ва харидорлар учун қулайликлар яратилганлиги билан алоҳида кўзга ташланади. Универмаг, болалар дунёси, китоб ва маданий моллар магазинлари қаторида яна бир қўш қаватли бино — «Техника» магазини қад кўтарди.

ПАРҲЕЗ ТАОМЛАР

Гурлан районидаги «Коммунизм» колхози ерлари Амударё соҳилларига туташ. Бу ерда балиқ урчитиш ва кўпайтиришга қулай табиий кўллар мавжуд. Ҳозирги вақтда 50 гектарга яқин кўлда балиқчилик хўжалиги барпо этилган. Эл дастурхонига балиқ етказиб бериш йилдан-йилга кўпайтирилмоқда. Айни вақтда қишлоқ касалхонаси, мактаб-интернат, болалар боғча-яслилари янги тутилган балиқ билан таъминланяпти. Балиқдан тайёрланган парҳез таомлар хўрандаларга манзур бўлмоқда.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

АРМУҒОН

Тошкент! Она шаҳрим! 1966 йил 26 апрелининг тонготари эсингдами? Ўшанда табиат сени яна бир карра синовдан ўтказмоқчи бўлди. Замин жунбушга келиб, кўп жойларда эски иморатлар кунпаякун бўлди. Бироқ, ёлғизланиб қолмадинг. Кўп ўтмай, Леонид Ильич Брежнев Тошкентга учиб келди. У яраланган кўчаларингни, зарар кўрган районларингни айланиб чиқди. Тошкент қайта тикланади, бундан ҳам гўзаллашади, дея ишонч билдирди. Хотирангдами, москваликлар, ленинградликлар, ҳамма иттифоқдош республика бинокорлари кўч-кўронлари, қурилиш материаллари, машина-механизмларини ортиб, ёрдамга етиб келдилар. Уларнинг сай-ҳаракати ила оз фурсатда таниб бўлмас даражада ўзгариб кетдинг. Ўзбекистон 50 йиллиги тўйида таъкидланганидек, Тошкент бамисоли афсонавий қақнус қуши каби яшариб ва аввалгисидан беқиёс кўркамлашиб, қад кўтарди.

Бизда яхшилик миннат қилинмайди ва ерда ҳам қолмайди. Москвалик бинокорлар 1983 йил кузагида 2000 йиллик тўйинг нишонланишини эшитиб, ушбу тантанага армуғон ҳозирлашга аҳд қилдилар. Метронинг Ҳамид Олимжон бекати атрофида тўртта муҳташам уй-жой биносини қуриб беришмоқчи, азаматлар. Яқинда Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Мосжилстрой» трестининг 220-бошланғич ишлар бошқармаси қурувчилари ҳузурида бўлдим. Буни қарангки, Москвадан келганлар орасида зилзила оқибатларини бартараф этишда қатнашган мутахассислар кўп экан. Ҳозир дастлабки уйнинг пойдеворида иш қизғин. Арматуралар эпчиллик билан бир-бирига пайвандланиб, бетонланмоқда. Графиклар орқада қолдириляпти. Қурилиш участкаси бошлиғи В. А. Кибальниковнинг айтишича, улар тиклайдиган уйларда шод-хуррам яшаш учун ҳамма шароитлар — савдо маркази, почта, китоб дўкони, маиший хизмат нуқталари, кутубхона, кафе бунёд этилади. Уйларнинг олдида одатдаги гаражлар бўлмайди. Тошкентда биринчи марта ҳаммаси ер тагига «кўчирилади».

Объектда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамид Қорабоевни учратиб қолдим.

— Биз Тошкентни қайта тиклашда москваликлардан тез, тежамли, чиройли ва сифатли қуришни ўрганган эдик, — ҳикоя қилди у. Энди эса улар билан яна ёнма-ён ишлаб, зилзилага бардошли янги конструкциядаги 16 қаватли уйларни қуриш сирларини эгаллаб олмоқчимиз.

Тўғри, булар бағрингда тикланадиган биринчи «новча» уйлардир. Лекин осмонўпар ноёб иморатларинг анчагина. Ҳар куни ишга келаётганимда Охунбобоев майдонидаги битай деб қолган «Москва» меҳмонхонасининг пурвиқор қадди-қоматига беихтиёр тикилиб қоламан. Бўйи 81,5 метрга тенг 23 қаватли мазкур объектда шу кунгача 9 миллион сўмликка яқин бунёдкорлик ишлари ўринлатилди. Ҳозир қурилиш жараёнининг сўнгги босқичи. Ҳар бир қаватда пардозлаш авжида. Сувоқчилар ва бўёқчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Иккинчи пардозлаш трестининг В. Мирниченко бошлиқ бошқармаси ишларни тезроқ туголлашга интилмоқда. Ўзаро мусобақада Ю. Карасюк етакчилигидаги бўёқчилар бригадаси пешқадам. Унинг О. Ким, И. Суяров, В. Ли, О. Набиев сингари бўёқчилари смена топшириқларини 115—120 процент адо этишмоқда. «Рассом» комбинатининг ҳам иши тиғиз. У меҳмонхона ички деворлари учун паннолар яратиш устида ишлаяпти.

— Яна қандай юмушлар қолди? — сўрадим бинокорлардан.

— 11-«Висотстрой» трестининг 75-бошқармаси, 2-пардозлаш трестининг 45-бошқармаси ҳамда республика Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги ташкилотларининг вазифаси — зинапоялар, ўтиш йўлларининг чала қолган ишларини туголлаш, шунингдек, инженерлик жиҳозларини сифатли монтажлашни охирига етказишдан иборат. Вақт эса шоширмоқда. Меҳмонхона шу йил 1 майгача фойдаланишга топширилиши лозим. У Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг навбатдаги Тошкент фестивали қатнашчиларини ўз бағрига олмоқчи.

Мазкур кино анжумани билан боғлиқ яна бир объект Халқлар дўстлиги майдони яқинида, Янги Ўзбекистон кўчасида қад кўтармоқда. У — республика «Кино уйи». Уч қаватли, мўъжаз бу бино ўз кўриниши, архитектуравий ечимлари билан шу атрофдаги иморатларнинг биронтасига ҳам ўхшамайди. «Объектни муддатидан олдин, апрель ойида ишга туширамиз!» шиори бош пудратчи — «Главсредазирсовхозстрой»га қарашли «Промгражданстрой» тресги ишчи коллективларининг қалбидан чуқур жой олганлиги ҳар қадамда сезилади. Ушбу трестнинг 11-қурилиш-монтаж бошқармасидан Фатхиддин Назаров етакчи бўлган монтажчилар ҳамда ёрдамчи пудратчи ташкилот — 96-кўчма механизациялашган колоннанинг Козим Османов раҳбарлигидаги дурадгорлар бригадалари зарбдор меҳнат намунасини кўрсатишяпти. Хўш, улар эришаётган муваффақиятлар сири нимада, дерсан. Бригада пудрати усулини жорий этиш свердловскликлар изидан бориб, кам ишчи кучи билан белгиланган топшириқларни бажаришга интилиш, турдош касбларни эгаллаш — юксак унумдорлик гаровидир.

Мана, юбилей объектларидан атиги учтасига қилган қисқача саёҳатимиз ҳам поёнига етди. Улар эса кўп. Бажариладиган ишлар бундан ҳам зиёда. Чунончи, тантаналаргача қарийб 3 миллион квадрат метр йўлнинг устки қопламаси, олти юз километрга яқин суғориш шохобчалари капитал ремонтдан чиқарилади. Кўчаларингга қўшимча равишда 12 мингта ёритгич ўрнатилиб, 3 миллионта мевали ва манзарали дарахт кўчатлари экилади. 14 та ҳайкал ва монумент, бадиий сиёсий мавзулардаги 60 та панно қўйилади. Бу ишлар ҳақидаги ҳикояларни ҳам вақт-соати билан тинглаб борасан, она шаҳрим.

Эркин ХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

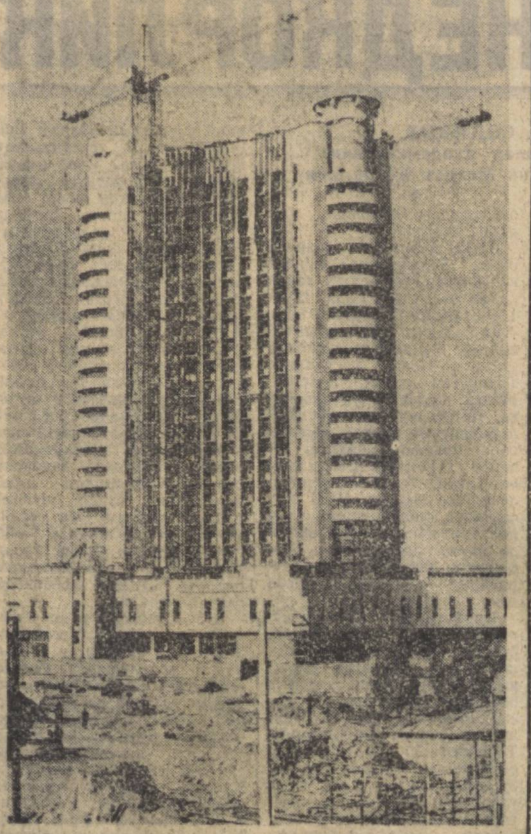

Суратда. Тошкентда қурилаётган «Москва» меҳмонхонасининг бугунги кундаги кўриниши.

Х. Мирзакаримов фотоси.

ТОШКЕНТ ТАРИХИ ТЎҒРИСИДА ҲИКОЯ

Жонажон шаҳар тарихини билиш, айниқса йигирма асрлик шаҳар тарихини билиш кимни қизиқтирмайди дейсиз? Бу — ҳаммани қизиқтиради. Пойтахтдаги шаҳар комсомол комитети республика «Билим» жамияти билан биргаликда ташкил қилган «Тошкент—2000 ёшда» лекторийси зўр муваффақият қозонмоқда. Бу ерда тингловчилар учун Тошкент биографиясидаги асосий даврларни босқичма-босқич очиб берувчи мароқли лекциялар туркуми тайёрланди. Лекторлар Тошкент воҳасида қадимий деҳқончиликнинг шаклланиши тўғрисида, шаҳар маданиятининг вужудга келиши ҳақида, шаҳарнинг Россияга қўшилиши, унинг бугунги куни ва истиқболи тўғрисида гапириб берадилар. Лекцияларни тарихчилар, этнографлар, археологлар, санъатшунослар ўқийдилар. Лекциялар вақтида археологик топилдиқлар, музей экспонатлари, слайдлар, диаграммалар кўрсатилади. Лектория ўз машғулотларини «Билимлар уйи»да, шаҳардаги саноат корхоналарида, олий ўқув юртларида ўтказади.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

10 ЯНВАРЬ, ЯКШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.45 — Концерт. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — Здоровье. 12.45 — Тонгги почта. 13.15 — Ҳамма нарсани билишни истайман. 13.25 — Қишлоқ янгиликлари. 14.25 — Музикали киоск. 14.55 — Ҳаётга йўлланма. 15.50 — Янги йил арча байрами. 16.50 — Фигурали учиш бўйича СССР чемпионати. 17.35 — Киносаёҳатчилар клуби. 18.25 — Фильм-концерт. 19.05 — Мультфильмлар. 19.25 — Халқаро панорама. 20.10 — Мафтункор бахт юлдузи. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 23.00 — Фигурали учиш бўйича СССР чемпионати. 23.55 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.40 — Ўн иккинчи кеча. Бадиий фильм. 11.05 — Волгаликлар театри билан учрашув. 11.55 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 12.55 — Тошқиндаги бахт. Бадиий фильм. 14.15 — Мультфильмлар. 14.55 — А. Карпов билан учрашув. 15.40 — Кино, театр ва телевидение музикаси. 17.25 — Мухбирларимиз ҳикоя қилади. 17.55 — Кундан кунга. Спектакль. 18.55 — Бизнинг биография. 1-фильм. 20.00 — Концерт. 20.15 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.30 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Эрмитаж. 21.30 — Время. 22.05 — Пролетар Анна. Бадиий фильм. 23.45 — Футбол. Халқаро турнир. Италия — СССР-1.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Ҳужжатли фильм. 10.25 — Ўзбекистон спорти. 11.00 — Тентак Иванушканинг мўъжиза излагани. Бадиий фильм. 12.15 — Қувноқ стартлар. 13.15 — Концерт. 14.05 — Пул ҳаракати хавфсизлиги учун. 14.35 — Реклама. 17.55 — Мультфильмлар. 18.30 — Фокарик. 19.00 — Тошкент — 2000 ёшда. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Цирк. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Гамлет. Бадиий фильм. 2-серия.

11 ЯНВАРЬ, ДУШАНБА

МОСКВА-I. Профилактика муносабати билан Марказий телевидение I программасининг душанба, 11 январь куни соат 9.00 дан 17.50 гача бўлган кўрсатувларини 5-канал орқали томоша қилинг.

9.00 — Время. 9.45 — Полтава. юз йиллар садоси. Ҳужжатли фильм. 10.05 — Ҳайвонот оламида. 11.15 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 11.45 — Қувноқ нотачалар. 12.50 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Кампучия Халқ Республикаси эълон қилинганлигининг йиллигига. Ҳужжатли фильм. 16.50 — М. Шолохов. Дон ҳикоялари. 17.20 — Оналар мактаби. 17.50 — Урал хороводи ансамблининг концерти. 18.10 — Тоғларда туғилган. Ҳужжатли фильм. 19.10 — Стадион ҳамма учун. 19.40 — Концерт. 20.15 — Тўрғайлар. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Музика ҳақида суҳбатни давом эттирамиз. 23.40 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. Профилактика муносабати билан душанба, 11 январь куни Марказий телевидение Москва II программасининг кўрсатувлари намойиш этилмайди.

ТОШКЕНТ-I. 17.35 — Мультфильм. 18.20 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.00 — Ешлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳайтарма ансамбли ижро этади. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Улуғбек хазинаси. Телетеатр. 1-қисм. 23.05 — Бугун оламда нима гап?

ТОШКЕНТ-II. 18.05 — Телефильмлар. 18.55 — Олий математика. 19.55 — Янгиликлар. 20.15 — Сўнгги пушаймон. Бадиий фильм.

РАДИО

10 ЯНВАРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — М. Дадабоева, М. Ҳасанова, Р. Ёқубов куйлайди. 9.15 — Табассум. 11.30 — Рубоб, дутор, най тароналари. 12.10 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Ишлаб чиқариш илғорлари, Сизлар учун. 14.00 — Табаррук замин. 15.40 — Театр микрофон олдида. 17.30 — Куйлар. 18.15 — Спорт программаси. 19.25 — Қўшиқимдасан, Ўзбекистон. 20.15 — Концерт. 21.00 — Халқаро шарҳловчи саволларингизга жавоб беради. 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.30 — Қиш ўйлари. Лирик музикали программа. 23.15 — Дам олиш концерти.

11 ЯНВАРЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Яхши кайфият. 9.15 — Ўзбек композиторларининг қўшиқлари. 9.30 — СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. 10.15 — Публицист минбари. 12.10 — Ўзбекистан индустриальный. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Ешлик. 19.25 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист М. Муҳамедов ижро этади. 21.00 — Шу куннинг муҳим сиёсий воқеалари. 21.10 — СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.30 — Санъат усталари ижро этади. 23.15 — Дам олиш концерти.

БОЛАЛАР ҚУВОНЧИ

Пойтахтимиздаги Ю. Гагарин номли тўқимачилар маданият саройида комбинат ишчилари фарзандлари ва шаҳар пионер-ўқувчилари учун янги йил базмлари бўлиб ўтди. Унда боғча ёшидаги болалар билан бир қаторда мактаб ўқувчилари ҳам иштирок этдилар. Бу базмлар ўқувчиларнинг қишки каникулида уюштирилган энг яхши дам олиш байрамларидан бири бўлди.

Фойега ўрнатилган арча атрофини болалар ўраб олишган. Уларнинг қувноқ овозлари янграйди. Ашула-ю, рақсларнинг эса кети узилмайди. Базм қизигандан қизийди. Қорбобо меҳмонларни маданият саройининг «Оптимист» ёшлар театр студиясининг артистлари тайёрлаган спектаклга таклиф этади. Спектаклдан сўнг катта программада мультфильм кўрсатилди.

Ўқувчиларнинг каникул кунлари давомида тўқимачилар маданият саройида бўлиб ўтган янги йил базмларида пойтахтнинг Сергели, Фрунзе ва А. Икромов районларидан 30 мингдан зиёд кичкинтой ва ўқувчилар иштирок этдилар.

Ш. РАСУЛОВА.

СОВЕТ ТУРМУШ ТАРЗИ

АСР ТЕНГДОШИ

Шу куни Хотамбой отанинг ҳовлиси ўғил-қизлари, невaралари билан яна ҳам гавжум бўлиб кетди. Ҳамқишлоқлари, қариндош-уруғлари ҳаммаси шу ерга тўпланишди. Эгнига янги чопон, бошига дўппи кийган нуроний отахоннинг ўзи эса тўрда ўтирибди. Чеҳрасида, кўзларида қарилик нишонаси бўлса ҳам, сўзлари тиниқ, дона-дона маъноли эди. У ана шундай тиниқлик ва босиқлик билан халқимиз севиб, асрлар бўйи куйлаб келган «Ошиқ Ғариб» достонидан парча ўқиб бермоқда. Ҳамма уни берилиб тинглар, хонада тиқ этган товуш қулоққа чалинмасди. Мана, ниҳоят достондаги қўшиқлар куйлаб бўлинди. Ота оғир тин олиб, невaраларидан бири узатган пиёладан чой хўплади.

— Бунақа достонларни бахшилар кечалари билан халқ ўртасида гулхан ёнида ўтириб куйлаб беришарди. Ўшанда мен анча ёш бўлганман, — деди ота ўтмишни эслаб. — Достон эшитаман деган киши юз чақирим йўл бўлса ҳам босиб келаверарди. Халқ ўз қўшиғини севарди.

Чиндан ҳам Хотамбой ота ўзбек ва озарбайжон халқ достонларининг кўпларини ёддан билар, ёшлик кезларида уларни кўп куйлаб, узоқ ерларни яёв кезиб чиққанди. Бу йиллар албатта, инқилобдан аввалги даврга тўғри келади. Ўшанда Хотамбой Авезов анча ёш бўлган. Унинг ақли тўлиб, ҳақни ноҳақдан ажратадиган бўлиб қолганида Октябрь қуёши балқиб, кўплар қатори унинг ҳам кўкрагига шамол тегди. У ҳам бошқалар сингари тинч меҳнат қучоғига қайтди.

Эндиликда Қоракўл районидаги «Ўзбекистон» колхозининг каттадан кичиги отахон номини иззат-икром билан тилга олади. Бутун умрини халқ хизматига бағишлаган, колхоз ишини деб тиним билмай меҳнат қилган Хотамбой Авезов бир асрлик умр кўрган бўлса ҳам қариликни ҳалигача бўйнига олган эмас. Юз ёшлик отахон ёшлар ёнида туриб меҳнат қилишга иштиёқманд. Ўтган йилги пахта йиғим-терими пайтида ҳам ўзи сингари ғайрати вужудига сиғмаган бир неча отахонлар билан бригада тузиб далага, терим кетаётган ерга чиқди. Юз килограммдан ошириб пахта терди.

Хотамбой отанинг 80 дан ортиқ ўғил-қизи, невара чевaралари, меҳнатсевар, билимдон, ақлли-ҳушли, эл ишига қайишадиган кишилар бўлиб улғайишган. Уларнинг бири уста пахтакор бўлса, иккинчиси соҳибкор, учинчиси заводда, фабрикада, қўйинг-чи, юрт иши қаерда бўлса, улар ўша ерда. Ҳаммалари бахтли-тахтли бўлиб кетишган. Улар билан ота фахрланади, яшаради, завқ-шавқ билан яшайди.

Аср тенгдоши Хотамбой ота Авезов қўшиқ куйлайди. Бу қўшиқ унинг бахтиёрлиги, завқли ҳаёти, фарзандларига бахт ато этган партия ва ҳукуматимиз ҳақида, унинг ғамхўрликлари ҳақидадир.

Р. АРАБОВ.

ДАВРИМИЗНИНГ АЖОЙИБ КИШИЛАРИ

ОЛИМ, РАССОМ, АДИБ

Ёш олим физика-математика фанлари доктори, Москва давлат университетининг профессори Анатолий Тимофеевич Фоменко характеридаги асосий фазилат унинг қизиқувчанлигидир.

Ўқувчилик йилларида бўлажак олим илмий фантастика билан шуғулланди. Ҳатто «Сомон йўлининг сири» номли қисса ҳам ёзди. 9-синфда бутун фикри-зикрини физикага бағишлади. Ўрта мактабни олтин медаль билан тамомлаб, Москва давлат университети механика-математика факультетининг механика бўлимига ўқишга кирди. Аммо 4-курсдан математика бўлимига ўтди. Сўнгра аспирантурага ўқишга кириб, кандидатлик диссертациясини ёқлади. У доимо изланди, ижод қилди, янгилик сари интилди. 1972 йилда 26 ёшида физика-математика фанлари доктори илмий даражасини олишга муяссар бўлди.

«Гомотопик топология» деб номланган асар муаллифлари орасида иқтидорли ёш олим А. Т. Фоменко ҳам бор. Айни вақтда у китобдан жой олган расмларнинг ҳам авторидир. Расмлар ёрдамида мураккаб формулалар замиридаги сирли оламни тасаввур этиш мумкин. А. Т. Тимофеев 55 илмий иш ва бир қатор дарсликлар автори.

Анатолий Тимофеевичнинг фаолияти серқирра, унинг қизиқиш доираси кенг. М. Булгаковнинг «Мастер ва Маргарита» романининг безаклари ҳам Анатолий Фоменко мўйқаламига мансуб.

Олим, рассом, адиб. У ўзи ва бошқалар учун музика оламини қайта кашф этади. Суратда: Анатолий Тимофеевич Фоменко.

И. Зотин фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

ФАН-ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

РЕАКТИВ МОТОРЛИ ДЕЛЬТАПЛАН

Дельтаплан енгил мотор билан таъминланса, ҳавода узоқ вақт тура олади. АҚШда ясалган бу реактив мотор пропан гази билан ишлайди, 60 килограмм кўтариш кучи беради ва дельтапланерчи бир неча бор баландликка кўтарилиб, эркин парвоз қилишга ўтишига, узоқ вақт учиб юришига имкон беради. Моторнинг вазни 10 килограмм.

УЙ СОҲИБАСИ — РОБОТ

Уй соҳибасини кундалик ишларнинг анча қисмидан холи қиладиган робот АҚШда ясалди. У уйни йиғиштиради, аҳлатни чиқариб ташлайди, овқат келтиради, эшикни очади ва ёпади, болалар билан ўйнайди ва рўзғор приборларини бошқаради. Робот митти компьютер билан пилесос, соат, телевизор, радиоприёмник билан, чоғроқ ашёларни олиб қўядиган механик «қўллар» билан таъминланган ва содда гапларни «айта олади». Робот маълум масофадан радиопередатчик орқали, шунингдек лентага ёзилган программа ёрдами билан бошқарилади.

ИССИҚЛИК ИЗОЛЯЦИЯСИ РОСТЛАНАДИГАН ДЕРАЗА

Уйни ёзда офтобдан исиб кетишдан ҳимоя қилиш ва қишда дераза орқали иссиқлик чиқиб кетишини камайтириш учун дераза ойнасининг ички томонига шаффоф иссиқ изоляцияловчи пластмасса листларини ёпиштириш таклиф этилади. Хоналардаги ҳароратни ростлаш учун ойналардан бундай листларни осонгина кўчириб олиш мумкин.

ЯНА ЧЕКИШНИНГ ЗАРАРИ ТЎҒРИСИДА

Уйда чекадиган ота-оналар ўз фарзандларига жуда катта зарар етказадилар. Инглиз олимлари шуни аниқладиларки, тамаки тутунининг таъсиридан болаларнинг ўсиши секинлашади ва улар ота-оналари уйда чекмайдиган тенгқурларидан ўсишда орқада қоладилар.

СПОРТ

СУВ ТЎПИ:

ИМКОНИЯТЛАР БОЙ БЕРИЛМОҚДА

Боку ва Минск шаҳарларида эркаклар олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионатининг саралаш ўйинлари тобора қизғин тус олмоқда. Ленин Тошкентининг «Меҳнат» командаси ўйинларни сустқашлик билан ўтказмоқда. Ватерполчиларимиз бугунгача учта учрашув ўтказиб, қимматли очколарни бой беришди. Улар Москва ва Киев динамочиларидан мағлубиятга учраган эди. Ҳарбий-Денгиз Флоти марказий спорт клубига эса 5:11 ҳисобида ютқазишди.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

● **МОСКВАДА** ўсмирлар ўртасида ўтказилаётган халқаро турнир иштирокчилари иккинчи марта майдонга тушдилар. Бунда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: Италия — Болгария — 2:0, СССР-2 — ГФР — 3:0, СССР-1 — Бразилия — 2:2. Шундай қилиб, иккинчи тур ўйинларидан кейин Бразилия командаси уч очко билан олдинда бормоқда; ГФР, Италия ва Совет терма командалари ҳисобида иккитадан очко бор.

● **1984 ЙИЛИ** Францияда ўтказиладиган Европа чемпионати иштирокчилари ўртасида қуръа ташланди. 32 команда етти группага бўлинган ҳолда саралаш ўйинларини ўтказадиган бўлди. Группалардаги ўйинлар келаси йилнинг охиригача якунланиши кўзда тутилмоқда. Совет терма командаси иккинчи группада Португалия, Польша ва Финляндия футболчилари билан куч синашади. Финалчилар эса группа ғолиблари ва чемпионат эгаси — Франция командасидан ташкил топади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕСПУБЛИКА ШАҲАРЛАРАРО ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ

коммутаторлик цехида ишлаш учун телефонисткаларни тайёрлайдиган

4 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЯШОВЧИ ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ, 18 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ҚИЗЛАРНИ

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Коммутаторлик цехида иш куни 6 соатлик, отпуска 18 кун.

Қабул қилинганларга ҳар ойда 60 сўмдан стипендия берилади. Хоҳловчилар алоқа институти ва техникумининг сиртқи бўлимида ўқишлари мумкин.

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАНГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ.

Курсларга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни кўрсатадилар: паспорт, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, 3x4 см. ҳажмдаги 2 та фотосурат, меҳнат дафтарчаси ёки ЖЭКдан олдин ишламаганлиги тўғрисидаги справка.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 28-уй, кадрлар бўлими. Телефон 44-34-34.

●

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ КИЕВ ГРАЖДАН АВИАЦИЯ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

Институтнинг Тошкент филиалида ишлаш учун учиш аппаратларининг хавфсиз учиши ва техник эксплуатацияси фани бўйича доцент

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати 28 январгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700023, Гоголь кўчаси, 77-уй.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/I да Чевиилар кўзгалони (12.00), Оқ танлилар (16.00), 12/I да Гурунг.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/I да Ишонмасанг, ўламан, 11/I да Гулсара, 13/I да Хизматингизга тайёрмиз.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «ЦИРКДА АРЧА» — Янги йил цирк томошалари (10, 13, 16, 19.30).

●

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

1982 йилда институтга киришни хоҳловчилар учун ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун

6 ОЙЛИК ПУЛЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КУРСГА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ КИШИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Машғулотлар — 20 январдан бошланади.

МАШҒУЛОТЛАР: математика, география, физика, химия, биология, она тили ва адабиёти, рус тилидан олиб бориладн.

Курсга кирувчилар шахсан ректор номига ариза билан бирга маълумоти ҳақидаги ҳужжат (нусха) ва иш сйидан справка қўшиб топширадилар.

Ўқиш учун — 40 сўм алоқа бўлими орқали институт 14040-ҳисоб чекига Тошкент шаҳрининг Куйбишев райони банкига ўтказилади.

Институт адреси: Тошкент шаҳри, 183-алоқа бўлими.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05; масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06, 32-54-11; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; коммунистик тарбия — 32-54-29; халқаро ҳаёт — 32-54-14; саноат, транспорт ва капитал қурилиш — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-38, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-18; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-23, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-18, 32-53-20, 33-35-53, 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22; стенографистка — 33-73-43; 32-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 32-54-16; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 6-48-35; Сирдарё — 2-05-27; Сурхондарё — 3-92-36; Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-70-78; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 2-31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 01718. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 8.